

Jan Peters

De Zwarte Ridder

Spel in vijf bedrijven
Naar het Duitsch
van
HEINRICH HOUBEN
door Simon Petersen

TWEDE DRUK

J. VINK Pz. — 1922 — ALKMAAR

AUTEURSRECHT

CONDITIËS

VOOR DILETTANTEN-VEREENIGINGEN

Voor de eerste opvoering is aankoop
van 10 tekstboekjes *verplichtend* —
voor *volgende* uitvoeringen wordt
schriftelijke toestemming van den
uitgever *vereischt**)

*) Daar men bij 't niet nakomen der opvoeringsvoorwaarden
in ernstig conflict kan geraken met de Auteurswet, wordt
dringend verzocht zich sijn aan de voorwaarden te houden.

P E R S O N E N :

Graaf Hijacynth v. Saaleck.

„ Killian, zijn zoon.

„ Dagobert v. Rabenburg.

Ridder Guido v. Sparrenheim; een verre
bloedverwant van Dagobert.

Benedikt

Rochus } Landlieden uit de omgeving
Vincent } van 't slot Saaleck.

Norbert, neef van Benedikt

Ludwig, bediende van Graaf Hijacynth

Jacob

Valentin } Bedienden op Rabenburg

Bano, hoofdman van een zigeunertroep.

Esko

Silcho } Zigeuners

Zornl

Phillipo, zigeunerkrnaap.

Verder: Bedienden, landvolk, zigeuners.

(Het stuk speelt in Duitschland vele jaren terug.)

Eerste Bedrijf: Slottuin Saaleck.

Tweede Bedrijf: Kamer slot Rabenburg.

Derde Bedrijf: Een burcht-ruïne.

Vierde Bedrijf: Een hut.

Vijfde Bedrijf: In 't woud.

EERSTE BEDRIJF

Slotpark bij Saaleck. De plaats is versierd met guirlandes en brandende lampions. Links en rechts boschdoelcoulissen met vrije doorgangen. Achtergrond boschdoel waarvoor kreupelhout. Op het tooneel staan tafels met stoelen en banken. Aan de tafels zitten landlieden in feeststemming. Op den achtergrond eenige muzikanten. Een bediende brengt dranken rond.

*Grande farniente 100 stuk
inmoyble tot hier*

EERSTE TOONEEL.
VINCENT, — BENEDIKT — ROCHUS — EN
ANDERE LANDLIEDEN.

(Als het scherm opgaat, staat Vincent op den achtergrond boven op een tafel, blijkbaar heeft hij juist een toespraak gehouden.)

Vincent. Daarom, vrienden, stent allen in met deze woorden: „Lang leve onze slotheer!”

Allen (staan op; zwaaien met de petten en houden de bekers omhoog). Hiep, hiep, hiep, hoera!

Vincent. Hiep — hiep — hiep . . .
Allen. Hoera!

Vincent. Hiep — hiep — hiep . . .
Allen. Hoera! (applaus voor de rede van Vincent.)

Rochus. Bravo, Vincent! Dat was een toespraak die gehoord mocht worden! (Vincent springt van de tafel, gaat bij de anderen.)

Benedikt. En de persoon in kwestie verdient 't ook. Jammer, dat je je toespraak niet bewaarde, tot de feesteling hier was.

Rochus. O, dan doet hij 't nog wel eens 'n keertje over.

Vincent. Niets daarvan! De tweede keer *geen ik niet* het ~~er-zoo~~ *best niet meer* af. En de graaf, die tocht al niet graag wordt opgemeld, heeft vandaag al zooveel redevoeringen moeten aanhooren. Maar laat ~~ons aan de optocht beginnen~~ *had ons maar een dan*

Rochus. Dat is ~~waar ook~~ *de fakkeloptocht*.
Wordt tijd. 't Zal hard naar half negen loopen.

Kom, jongelui! Aangepakt!

Meerdereren jongeren. Hoera! *opdrillen. Raaden. juuk.*

Vincent. Muzikanten. En 'n marsch! *Wien? Wier? julle, voorop!* Ja, daar!

Rochus. De fakkels daar aan de beuk zijn bestemd voor de optocht (wijst naar rechts; verschillende gaan weg en komen direct met fakkels terug.) Dit zijn er misschien niet genoeg, maar de rest kan zich

bij Ludwig voorzien . . . en anders, hier, wat lampions, voorloopje? (Hij verdeelt brandende lampions.)
Zoo . . . alles in orde?

Enigen. Ja! Beginnen maar! Vooruit! Muziek! Muziek!

(Men stelt zich op. De muziek zet een marsch in; allen zingen mee, een bekende volkswijs. Benedikt alleen blijft op het toneel. Hij zit voorgegrond links. Rochus, die als laatste in de stoet meegaat, komt naar hem toe.)

TWEDE TOONEEL.

BENEDIKT — ROCHUS.

Rochus. Doet ge niet mee, vader Benedikt? Wat nu? . . .

Benedikt. Spaar mij die marsch, beste Rochus . . . op mijn leeftijd . . . en ik heb vandaag 'toch al veel meer geloopt, dan goed voor me is.

Rochus. Ja, ja . . . ge hebt gelijk. Je beenen zijn niet meer zoo onderdanig als ge wel zoudt wenschen, wel? Nu, zie maar . . . allicht komen we hier straks weer terug. Of wil ik je liever gezelschap houden. Zoo alleen hier achterblijven is ook niet alles. Be-paald gezellig is 't hier niet zonder die lampions.
Benedikt. Och . . . dank je, Rochus. Laat je door mij niet van 't feest afhouden, jongen . . . ik ga toch zoo zoetjesaan naar m'n . . .

Rochus. Kom, dat hindert niets. Ik blijf bij je tot ze terugkomen. Het zal zoo erg lang niet duren. Ze trekken hier reeldoor de beukenhaan in en dan achterom langs de kastanjeboomen naar 't slot.

Benedikt. Welnu . . . als je hier wil blijven, jongen . . . 'n plezier doe je me er in elk geval mee. Ik heb 'n hekel aan alleen zijn, dat weet je.

Rochus. Daarom blijf ik ook hier. (Gaat naast hem op anderen stoel.)

Benedikt. Nee, ik ben lang zoo flink niet meer . . . en ik weet niet . . . den laatsten tijd . . . Ge-loof me, Rochus, onder 't feestgewoel van vandaag kon 'k nog vaak m'n angst niet onderdrukken . . . eigenaardig toch. Ik kan 't zelf niet verklaren. Ik heb vanmorgen weer den bok met de brandvlekken gezien, dat hatelijk stuk vee . . . en zoo'n dag is altijd 'n minder goede voor mij geweest.

Rochus. Wanneer laat ge toch eindelijk dat dwaze idee eens naar den duivel loopen, vader Benedikt? Kom, wat is dat nu?

Benedikt. Je mag zeggen wat je wil, maar . . . 't zal wel toeval zijn misschien . . . (kijkt angstig naar de struiken). Zeg, Rochus, ik hoor daar toch niets in dat struikgewas? (Men hoort zacht hoesten, alsof de opmerksaamheid wordt getrokken.)

Rochus. Ik zal wel eens even gaan zien (lachend). Anders is 't toch weer niet goed. (af. Benedikt kijkt schuw naar andere zijde.)

Benedikt. Laat 't wezen wie 't wil, als 't maar niet v. Rabenburg is.

Rochus (terugkomend). 't Is toch wel iemand, vader Reclus . . . hij zoekt u . . . 'n zekere Norbert, zoals hij zegt . . . uw neef noemt hij zich, maar ik heb 'm nooit gezien.

Benedikt. Norbert van Rhondorf? (staat op). Hebt ge hem niet gelijk megebracht? Laat hem dadelijk hier!

Rochus. Hij wil niet graag als vreemdeling in den slotuin komen . . . hij wacht aan 't hek. Maar blijf zitten, ik zal hem wel even roepen. (af.)

Benedikt. Norbert . . . en nog zoo laat? Wat haalt hij in z'n hoofd, om van het vier uren verwijderde Rhondorf hieheen te komen? Dat moet wel iets bijzonders zijn. Och, Hemeltje, als 't maar geen ongeluk is . . . Ik heb vanmorgen den bok met de vlekken gezien . . . dat akelige beest . . .

(Rochus terug met Norbert. Deze is een flinke, sterke jongeman. Hij heeft om het hoofd een doek gebonden.)

DERDE TOONEEL.

BENEDIKT — ROCHUS — NORBERT.

Benedikt. Wel, wel . . . Norbert . . . jongen . . .
 maar . . . wat . . . (geven elkaar de hand).
 Norbert. Goeden avond, oom! (geven elkaar de hand). Ik dacht u, in plaats van hier, wel thuis te treffen. (kijkt rond). Maar . . . wat is 't hier mooi! Wat is hier aan de hand geweest?
 Benedikt. Juist omdat 't hier zoo mooi is, ben ik hier ook . . . anders zat ik reeds lang in m'n hokje. Maar, vertel me eens . . . hoe kom je op dit late uur nog hierheen? En wat moet die band om je hoofd?

Norbert. O, die gaat er straks weer af. Ja, ik heb eigenlijk niets bijzonders. Maar ik mag m'n oom toch wel eens bezoeken, nietwaar? Ik had er nu juist weer eens de gelegenheid voor. En wat betreft dat late uur . . . ja . . . dat heeft inderdaad wel 'n bijzondere oorzaak. Ik zal 't u gelijk maar vertellen . . . Maar zeg me eerst eens, wat hier aan de hand is, oom. Wat voor 'n feest vieren ze hier?

Rochus. Ik weet van niets. De zoon van onzen besten graaf is vandaag een en twintig jaar geworden en treedt nu op als ridder van het slot. Hier, drink een glas op z'n welzijn. (schenkt hem in uit een tinnen kan. Norbert drinkt.)

Norbert. Graag . . . dank je, vriend. Dat doet goed . . . sante!

Benedikt. De dag van de mondig verklaring van een jongen erfgenaam is sedert jaren op 't slot feestelijk gevierd. Ik herinner mij nog levendig de feestten toen de oude graaf Hyacinth een en twintig werd. Dat was haast nog mooier dan vandaag voor graaf Kilian.

Norbert. En zij ge nu allen op het feest genoodigd?

Rochus. De geheele omgeving, voor zoover deze tot 't gebied van het oude graafschap behoort.

Benedikt. En als 't er op aankomt, den jongen slotheer hetde en aanhankelijkheid te betuigen, ontbreekt er natuurlijk niemand. Men houdt van den zoon bijna nog meer dan van den ouden graaf. En als er één is, die verdient, dat wij hem eeren en hoogachten, dan is 't de jonge heer Kilian, die alle deugden van zijn vader in dubbele mate schijnt te bezitten. Norbert. Jonge, jonge, dan mag 't wel 'n engel zijn, oom!

Benedikt. Dat zou je ook zeggen, als je niet beter wist. Vraag 't maar aan Rochus . . . die weet, dat 'k niet overdrijf.

Rochus. Ja . . . zoo gehaat als die twee daar ginder op Rabenburg zijn, zoo bemind en geacht zijn hier onze beide slotheeren van Saaleck.

Benedikt (angstig). Sss . . . spreek niet van die menschen daarginds, Rochus.

Rochus. Waarom niet? Ik spreek toch de waarheid, vader Benedikt?

Benedikt. 't Is soms beter heelmaal te zwijgen . . . je weet . . .

Norbert. Ja, je hoort altijd vertellen, dat die twee heeren van Rabenburg schotten in 'n ridderslijk omhulsel zijn.

Benedikt. (kijkt verschrikt naar rechts en links). Om Gods wil, niet zoo luid, Norbert . . . niet zoo luid, jongen . . .

Rochus. Och, kom, 't is toch 'n publiek geheim, dat de graaf zelf zijn arme pachters uitzuigt en laat mishandelen, evenals hun kinderen. En als er van de stumperds niets meer te halen is, zet hij ze met hulle en mudje op straat. En dan zijn mooie kameraad, die . . .

Benedikt (a. v.). Still! Still!

Rochus. Of, beter gezegd: de hoofdschurk, die God weet waar vandaan is gekomen en gedurende de dertien, veertien jaren van zijn verblijf op Rabenburg die plaats berrucht en gevreesd heeft gemaakt.

Norbert. Bedoelt ge Sparenheim, den zoogenannten „Zwarte ridder“?

Benedikt (zacht). De Hemel behoeft ons voor hem . . . want . . .

Norbert. Is 't zò slim?

Benedikt. Zò slim, dat ik je vriendelijk verzoek, dien naam niet meer over je lippen te laten komen, jongen.

Rochus. Ten slotte kan hij ons niets maken. Wij wonen Goddank buiten de grenzen van zijn gebied en onder bescherming van den edelen heer v. Saaleck. Wat mij echter verwondert, en tegelijk ergert, is, dat onze goede graaf met deze schurken een zoo nauwe vriendschap onderhoudt.

Benedikt. Zachtjes spreken, Rochus. Zachtjes spreken bid ik je.

Rochus. Ach, wees toch niet zoo bang, vader Benedikt . . . ge ziet spoken. 't Wil er eenvoudig bij mij niet in, dat de oude graaf v. Saaleck nog altijd zo vriendschappelijk met die twee tyrannen omgaat.

Benedikt. Maar je weet toch, dat ridder Guido destijds de moedige poging deed, om den kleinen George het leven te redden, toen deze in de Werra verdronk. De kleine jongen was 'n dierbaar pleegkind van graaf v. Saaleck. Hij schijnt ridder Guido voor deze daad nog altijd dankbaar te zijn. En die vriendschap, als je 't werkelijk zoo wilt noemen, bestaat toch enkel maar tusssen ridder Guido en den ouden graaf.

Rochus. O ja, zeker . . . De jonge heer Kilian toont vaak ondubbeltzinnig z'n afkeer tegen die twee . . . vooral tegen den „zwarte“.

Norbert. Is die zwarte ridder familie van den graaf v. Rabenburg?

Rochus. 'n Verre neef, zooals men zegt. Door spel en verkwisting moet hij zijn slot in Frankrijk verloren hebben en is toen op Rabenburg om onderdak gekomen. Sedert veertien jaar leeft hij daar nu, alsof hij den graaf zelf was. Deze schijnt niet meer van hem af te kunnen komen. Wat daar achter zit, weet ik ook niet. Nu, ze komen en elk geval goed bijelkaar. Zooals uw neef hier terecht zei: twee schoften in ridderkleeding. Het volk kent er een liedje op.

Benedikt. Ach, Rochus, matig toch je tong 'n beetje. Rochus. At stond de zwarte hier zelf . . . ik zou m'n gal tegen hem uitspuwen. Als ze vandaag allebei hun nek breken, geschiedt er 'n weldaad. Maar, zooals 't meer gaat, zulken hebben 't meeste geluk en 't langste leven . . . en die 't verdienen, hebben dat meestal niet.

Benedikt. Maar wie zouden later 't beste af zijn? Rochus. O, daar zeg ik 't niet om. Dat slot Rabenburg bijvoorbeeld is hen als 't ware zoo maar in de armen geloopt.

Benedikt. Daar weet ik alles van. Het behoortde zijn neef, 'n ventje van drie jaar destijds . . . dat is 'n jaar of twaalf geleden . . . Door den plotseligen dood van den knaap ging de geheele bezitting over aan Dagobert. 't Ventje was, zeggen ze, niemand anders dan 't pleegkind van graaf v. Saaleck, wat Guido nog gepoogd moet hebben te redden.

Ik herinner mij nog levendig de groote smart van graaf v. Saaleck over het verlies van het lieve kind. Norbert. 't Was 'n pleegkind van hem, nietwaar? Rochus. Graaf Hyacinth was de voogd en verzorger van den kleine. Maar hij hield van 't kind, alsof het z'n eigen zoon was. En graaf Kilian, die toen 'n jaar of acht was, wist niet beter of 't was z'n broertje.

Norbert. En de jongen is verdronken, zooals u daarstraks vertelde?

Rochus. Ja . . . hij storte van den Werrabrug in den vloed . . . en verdronk.

Norbert. Maar hoe had dat ongeluk dan plaats?
Benedikt. Men heeft nooit precies geweten, hoe 't is gegaan. Op de plaats van het ongeval waren slechts de kleine Kilian, een bediende en toevallig ridder Guido. Zonder zich te bedenken, moet hij 't kind zijn nagesprongen . . . maar 't was niet meer te redden.

Rochus. Hij zal er heusch z'n leven niet voor hebben gewaagd. Misschien deed hij 't wel, om niet al te veel van de algemeene achting in te boeten. In elk geval is dat het eenige schijnbaar goede, wat men van hem weet.

Benedikt. Het was 'n goede daad . . . daar valt niets op af te dingen. En al bleef de poging ook zonder gevolg, ze was toch voor onze oude graaf voldoende, om zich sedert dien tijd voorturend erkentelijk te toonen jegens den ridder Guido.

Rochus. En daar profiteert de zwarte maar al te goed van.

Benedikt. Laat de geschiedenis verder rusten . . . Norbert, vertel eindelijk eens, waarom je zoo laat met je bezoek bent . . .

Norbert. Dat is gauw verteld, oom. Ik trof u dus thuis niet aan en ging op weg hier heen, van 't a' te halen en zoo mogelijk 'n stukje feest mee te vieren als 't te pas kwam. Maar ginds in 't bosch ontmoette ik 'n troep zigeuners, die daar aan den weg stonden. Dat volk zou mij niet verder geïnteresseerd hebben, als ik geen getuige was geworden van iets, dat me woedend maakte . . . maar mij tevens 'n beetje in 't nauw bracht. Twee zigeuners waren namelijk bezig, 'n jongen van 'n jaar of 15—16, die waarschijnlijk tot hun troep behoorde, op onmenschelijke wijze te mishandelen. Ik kon niet nalaten, hen toe te roepen: „Hé, lasfaards . . . kunnen jelui zoo wel? Moet je die jongen dootranscenen?“ Direct kwamen er drie of vier van de bende op mij af. Nog maar met gelukte het mij, de kerels van 't vijf te houden en

'n goed heekomen te zoeken . . . maar 'n flinke mep met 'n stok, precies op m'n voorhoofd, konden ze me nog juist als gedachtenis meegeven. Ik hield mij 'n poosje schuil in 't struikgewas en kon toen zonder gevaar m'n weg voortzetten.

Rochus. Dan ben je er goed afgekomen, vriend. Dat volk is niet bepaald zachtmoedig.

Benedikt. Neen, hoor . . . voor dergelijk gespuis moet men zich wel bijzonder in acht nemen. Die bruine troepen hebben hier dezer dagen de streek al wat onveilig gemaakt.

Rochus. En de arme, mishandelde jongen? Wat 'n leven hebben zulke kinderen.

Norbert. Ja . . . 't zijn beklagenswaardige schepsels, die zulke benden in handen vallen . . . en—op welke manier soms . . .

Benedikt. Heb je ze verder niet meer gezien?

Norbert. Neen . . . alleen op den landweg, daar zag ik er nog een . . . dat was 'n oude . . . Hij was in druk gesprek met 'n voornaam heerschap. Hij zag er tenninste voornaam uit.

Benedikt. 'n Zigeuner met 'n voornaam heer in gesprek? — Hé . . .

Norbert. Ik begreep 't ook niet . . . 't Zal wellicht met z'n voornaamheid niet zoo bijster rooskleurig gesteld zijn . . . En ik had ook te veel haast, om er verder nog aandacht aan te schenken . . .

Rochus (luistert). Ik hoor voetstappen . . . (alzen kijken naar links).

Benedikt. Er komt iemand door 't hek van 't park. Rochus. Ik zal eens even gaan kijken, of 't misschien . . .

(Ridder Guido op van links. Onsympathieke verschijning. Hij draagt een donker costum. Zwart haar, snor en puntbaardje. De anderen nemen hun hoofddekse af en gaan wat uit den weg.)

VIERDE TOONEEL.

VORIGEN — RIDDER GUIDO.

Guido (groet niet terug; blijft eenige oogeblikken staan). Wat voert ge hier uit? Waarom loopt ge niet in den stoet?

Benedikt (bevend). Ik bleef hier liever wat uitrusten, heer . . . deze jongemannen houden mij gezelschap.

Guido. Zijn de graven bij den stoet, of thuis?

Benedikt. Ik vermoed van thuis, heer . . . bij den stoet zijn ze niet.

(Guido zonder te groeten af rechts. Alle drie kijken hem even zwijgend na.)

VIJFDE TOONEEL.

VORIGEN — ZONDER GUIDO.

Norbert. Dat is ook toevallig! Dat is de man, dien ik in druk gesprek zag met den ouden zigeuner.

Benedikt en Rochus (verbaasd). Wat zegt ge? Die?

Benedikt. Hij is de . . .

Rochus. De zwarte ridder, waarvan we u vertelden.

Norbert. Ridder Guido?

Rochus. En die was in 't bosch in intiem gesprek met 'n zigeuner? Hoe verklaart ge dat, vader Benedikt?

Benedikt. St . . . st . . . zwijg er over . . . en laat ons er niet meer aan denken . . . dat is 't beste . . . met niemand er over praten. Wat gaan ons tenslotte zijn geheimen aan? Als ik jullie mag raden,

Norbert, Rochus, spreek er met niemand over.

Norbert. Ge hebt wel 'n groote angst voor den zwarten ridder, oom? Ik mag toch wel vertellen, wat ik met m'n eigen oog en heb gezien?

Benedikt. Laat je door mij waarschuwen, Norbert . . . zien en niets zien . . . hooren en niets hooren . . . dat is de houding, die wij tegenover hem moeten aannemen (Norbert lacht). Je kent hem niet, jongen

. . . wacht je voor hem . . . O, ik wist wel, dat deze dag niet zonder een of ander onheil zou voorbijgaan. Ik ben den bok met de brandvlekken tegengekomen.

Norbert. De bok met de brandvlekken? Wat nu weer?

Rochus. Die brengt hem nog al eens van streek tegenwoordig.

Benedikt. Ja . . . ik kan er niets aan doen . . . maar 't is toch altoos maar uitgekomen, dat er iets gebeurde, als 'k den bok had gezien.

Norbert. Kom, beste oompje, die ongevalltjes hadden even-goed plaatsgevonden, als u den bok niet had ontmoet. En leeft dat beest nog?

Rochus. Uw oom zou er wat voor geven, als hij kreupele.

Norbert (kwasi-krijgshaftig). De eerste, dien ik morgen den nek ondraai, is de bok met de vlekken! Maar zonder malligheid, oom. Wie laat nu z'n geluk of z'n pech ahangen van 'n simpel beest? En dan u . . . 'n man op leeftijd.

Benedikt. Ik zag hem vannorgen . . . en wat daarop volgde, heb ik zelf meegenakt. En voor de rest . . .

Norbert. Nu, goed . . . de bok moet er aan . . . dan zult ge voortaan gerust zijn.

Benedikt (luistert). Ik hoor weer stappen . . . hé, wat ben ik weer beverig en angstig vandaag. (Allen kijken naar rechts.)

Norbert. Verbeeldt u, oom, dat die oude zigeuner . . .

Rochus. Of de zwarte ridder . . .

Benedikt. Laat ons maar heengaan . . . we zoeken de anderen op en sluiten ons bij den fakkeloptocht aan.

Beter niet uitrusten, dan hem in den weg loopen, als 't niet noodig is.

(Allen links af. Korte pauze. Van rechts komen graaf Kilian en graaf Hyacinth.)

ZESDE TOONEEL.

GRAAF HYACINTH EN KILIAN.

Kilian. Hé... deze koele lucht onder de boomen doet goed na zoo'n drukken dag (gaat zitten). Laat ons hier wat blijven, vader.

Hyacinth. Maar doe je de gasten geen onrecht, jongen, door zoo lang uit de feestzaal weg te blijven?

Kilian. De gasten? Wie zijn er dan nog? Allen zijn toch, meen ik, naar huis getrokken?

Hyacinth. Twee zijn er nog... dat weet je zeer goed. En zou 't niet je min of meer bedekte minachting zijn jegens zijn persoon, die een hummer zoo ongewoon vroeg het feest deed verlaten?

Kilian. Ridder Guido? *allegro*

Hyacinth. Je hebt 't gezegd, Kilian... Hij is nog steeds niet teruggekeerd. Het zijn nu toch eenmaal onze gasten... en als onze naaste adellijke buren hebben zij toch het recht, als zoodanig te worden behandeld.

Kilian. Zij maken van hun rechten een allesbehalve sober gebruik.

Hyacinth. Ja, ik weet wel, dat 't er bij jou niet zoo gemakkelijk in wil, dat je hen voorkomendheid schuldig bent. Laat 't mij je dan nog eens voor de zooveelse maal zeggen: Die hardnekkige antipathie, bijzonder tegenover ridder Guido, is ongerechtvaardigd.

Kilian. Ik kan het niet helpen, vader... maar vriendelijk kan ik tegen deze menschen onmogelijk zijn, dan zou ik moeten huichelen. En ik bekén u vrij: als iets mij vandaag de vreugde vergalt, is het de tegenwoordigheid van dien gehaten Guido v. Sparrenheim.

Hyacinth. Altijd toch hetzelfde... waarom toch? Ik begrijp niet...

19
223
224
30

Kilian. Uw oog en zijn misschien niet meer zoo als de mijne, vader... Maar ik zie in zijn blik iets, wat me grooten afkeer inboezemt. Kijk hem eens goed in de oogen, vader... en zeg mij, of u er eerlijkheid en oprechtheid in kunt lezen. Leugen, valsheid en vijerij verraaft deze onzekere, donkere blik, die mij zou beangstigen als ik spoedig helging had tot bang worden.

Hyacinth. 't Spijt me, Kilian... Ik geloof toch altijd nog, dat je hem te scherp beoordeelt.

Kilian. Dat zal de tijd missehen nog wel eens leeren, vader... Maar zijn geheele persoonlijkheid waar schuwt mij, tegenover hem een grooten afstand te bewaren.

Hyacinth. En ge vergeet, dat het juist ridder Guido is, wien ge, al is 't dan geen achtig, toch tenninste dank verschuldigd zijt. Je weet toch, dat hij destijds den gevaarlijken sprong waagde, om te trachten, den kleinen George te redden?

Kilian. Dat was niets anders, dan ridderplicht... Zou niet ieder ander hetzelfde hebben gedaan? Maar laat ons liever over die treurige zaak zwijgen. Ik zal om uweentwille naar de gasten, of liever: den gast teruggaan en aan hem nog 'n nurtje van m'n kostbaren tijd besteden (staat op. In de verte muziek).

Hyacinth. Dat is goed, Kilian... Bovendien zal direct de stoet over het slothof trekken... en dan is 't niet meer dan billijk, dat wij eenige woorden van dank tot de menschen richten.

Kilian. Natuurlijk... en die woorden zullen dan ook van harte gemeend zijn. Onder die goede, eenvoudige menschen voel ik mij gelukkig... 't doet mij goed, die spontane uiting van trouw en hartelijkheid. Zij zijn me vandaag de meest welkome gasten.

Hyacinth. Dan gaan we maar onmiddellijk. (Zij willen rechts af; ridder Guido komt hen tegenmoet.)

Handwritten notes:
Kilian. Het is niet mogelijk...
Hyacinth. Het is niet mogelijk...
Kilian. Het is niet mogelijk...

ZEVENDE TOONEEL.

VORIGEN — GUIDO.

Guido. (geveinsd hartelijk). Kijk eens aan, ik zoek u al sedert 'n kwarter! Ik vraag u beledigd excuus voor de schijnbare onwellevendheid, dat ik voor eenigen tijd uw gezelschap in den steek liet . . . het was de zorg voor mijn paard . . . ik moet even naar het arme dier gaan kijken . . . 't Gaat om Hannibal, m'n Hongaarschen bruine. Had ik u al verteld, dat hij zich gisteren zoo leelijk verstpapte?

Hyacinth. Zoo? Neen, daar heeft u mij nog niets van verteld . . . toch niet heel ernstig mag ik hopen?

Guido. 't Schijnt nogal geen nadeelige gevolgen te hebben. 't Dier moet eenige dagen op stal blijven. Ik sprak juist den vocaerts ook nog even. U begrijpt . . . nieuwsgierigheid en vooral bezorgdheid . . .

Hyacinth. Zeker, zeker, we nemen u dat niet kwalijk. Ik vreesde reeds, dat het feest u niet zoo bijzonder aantrok.

Guido. Maar, mijnheer de graaf . . . 'n feest als dit! De eeredag voor onzen jongen graaf Kilian! Met heel m'n gevoel deel ik in zijn geluk . . . (tot Kilian) Ik vertrouw, dat graaf Kilian mijn gevoelens jegens hem op prijs stelt . . . gaarne geef ik u nogmaals de verzekering van mijn hoogachting en genegenheid.

Kilian (koel). Ik dank u . . .
(Muziek wat meer naderbij.)

Guido. En wat bemint men u! Hooft u de imposante oraties van uw getrouwen in het dal? Het volk draagt u op de handen.

Kilian. Dat doen ze ongetwijfeld, ridder . . . (fluitjes)
Niet alle edellieden verheugen zich in die hoogachting van hun volk.
(Dagobert op van rechts voor.)

ACHTSTE TOONEEL.

VORIGEN — DAGOBERT.

Dagobert (grof type; hij is eenigszins onder den invloed van den wijn.) Voilà! Allenaal in de . . . in de frissche lucht . . . Maar waarom mij niet gelijk meegenomen, graaf? Uw wijn maakt warm parole d' honneur . . . maakt warm . . . beslist . . . beslist. Ik had echt frissche lucht noodig . . . ja . . . ja . . . dat wil zeggen . . . niet dat ik van plan ben, uw kostelijk druivennat vaarwel te zeggen . . . In geenen deele . . . in geenen deele, hoor . . . parole d' honneur . . . dat zou 'n zonde zijn, die ik mezelf niet zou kunnen vergeven . . . Maar . . . laat ik me niet onbescheiden toonen . . . Ik mocht eerst wel vragen, wat de heeren v. Saaleck van plan zijn . . . ik houd mij volkomen aan . . .

Hyacinth. Wij waren juist voornemens, graaf Dagobert, naar huis terug te keeren. Ik zal vast met u meegaan . . . *radelijk!*

Dagobert. Magnifique . . . magni . . . prachtig . . . precies mijn idee . . . precies . . . *aan een*

Hyacinth. (tot Kilian en Guido). Gij volgt ons dus direct?

Dagobert. En hoe maakt 't Hannibal, Guido?

Guido. Niet zoo bijzonder goed . . . 't beest scheen blij te zijn, dat ik hem in z'n eenzaamheid kwam opzoeken . . .

Dagobert. Jammer . . . zeer . . . zeer jammer . . . Uw wijn is fameux, graaf v. Saaleck . . . brillant! Dat mag gerust gezegd worden, ja . . . brillant! Hemelsche punsch zou ik 't willen noemen . . . op m'n woord, meneer Kilian . . . he . . . hemelsche p . . . En Hannibal, Guido? Wat doe je? Hoe is 't ook weer met 'm?

Guido. 't Zal met 'n paar dagen bekeken zijn, hopen we . . . 't been zal nog 'n poosje stijf blijven.

Dagobert. Jammer . . . uitermate jammer . . . (tot Hyacinth). Hij hangt toch zoo aan dat beest, hé . . . vreeslijk, zooals hij aan dat beest . . . hangt . . . en . . . en 't beest aan hem, begrijpt u? 't Beest aan hem . . .

Guido. Ik zou temminste wel groote lust hebben, direct terug te gaan en van verdere feestviering af te zien: Als graaf Kilian mij niet ten kwade duidt, dat ik . . .

Kilian. O, laat u door mij niet afhouden van uw zorg voor uw paard . . . Ik kan me heel goed indenken, dat u veel van uw paard houdt . . . (terzijde).

Hm . . .

Hyacinth. U wilt dus inderdaad heengaan? Kom . . . uw paard . . .

Guido. Wilt u me heusch graag nog wat houden?

Hyacinth (wat verwonderd). Twijfelt u daaraan, ridder Guido?

Guido. O, pardon . . . ik bedoelde: op dit late uur . . . 't Sloeg-reeds-tegen-uur . . .

Hyacinth. Maar, heer Guido . . . wiens tegenwoordigheid op het feest kan mij aangenaam zijn, dan de uwe? Wie zou er meer recht hebben op mijn gastvrijheid? En al is desijfd uw edelmoedige poging, om den kleinen . . .

Guido. Och, heer graaf . . . kom, kom . . . dat is al weer zoo lang geleden.

Dagobert. Natuurlijk . . . natuurlijk . . . zand er over . . . Wat is zooiets meer dan een geheel . . . geheel vanzelf sprekende ridderplicht? 'n Sprong in 't water . . . pahn . . . ik moet bekennen, mij hadden ze net zoo min tegengehouden . . . met geen tien paarden, meneer . . . geen tien! Ah . . . zooals gezegd . . . op mijn eer, graaf . . . Ontvang hierbij nog eens mijn oprechte deelname en vergeef mij m'n onbezonnenheid, de lang geheelde wonde van uw hart weer open te rijten.

Hyacinth. 'n Wonde, die nooit heelt, behoeft niet te worden . . .

Dagobert. Ja . . . ja . . . taurige geschiedenis . . . nou, zullen we *omwille van de heeren* . . .

Hyacinth. Gelooft mij, v. Rabenburg, er gaat geen uur voorbij, of ik denk nog steeds aan den kleinen, lieven George . . .

Dagobert. Nu . . . ik ben er de laatste jaren wat van . . . van aan 't . . . overheen komen . . . begrip u eens . . . 't was m'n eigen neef, graaf . . . m'n bloed-eigen neef . . . 'n engel van 'n kind, dat zeg ik u . . . 'n engel van 'n kind . . . maar de tijd is een goede heelmeeester . . .

Hyacinth. Ik beminde hem als m'n eigen zoon.

Kilian (die wat afzonderlijk op den achtergrond heeft vertoefd). Ik zou de heeren beleefd willen verzoeken, deze herinneringen, althans vandaag niet opnieuw op te halen . . .

Guido. Dat vind ik ook, graaf . . . deze dag is allermint geschikt, om . . .

Dagobert. Ik ben van precies dezelfde meening . . . precies dezelfde . . . in de feestzaal zullen we wel zorgen, over andere dingen te spreken. Een enkel glas van uw godendrank is reeds voldoende, graaf, om de stemming van 't tragische over te doen staan naar 't komische. Op mijn woord, graaf Kilian . . . 'n wijntje met 'n aantekingskracht van 'n centenaarsmagneet! Gij verstaat goed de kunst van feestvieren, jonge vriend. (Muziek uit andere richting.) Hoor eens . . . nieuwe fanfares ter uwer eer . . . Op m'n woord . . . uw pachters zijn binnenswaardige menschen . . . heel aardige lui . . . zoo echt enthousiast . . . Maar de mijne zijn schooiers . . . Gepeupel . . . brutaal en onwillig . . . Geef je ze den vinger, dan nemen ze de heele hand . . . bestist, hoor . . . de heele hand. Kilian. Heeft u al eens geprobeerd, hen de vinger te geven, graaf?

Dagobert. Wel neen . . . ik zeg toch, dan nemen ze de heele hand? Canaille . . . op m'n woord. (nemeet Hyacinth bij den arm). Maar laat ons gaan, heer graaf; we staan hier onzen kostbaren tijd maar te verabbeeken. (trekt Hyacinth mee naar rechts; beiden af. Eene pauze.)

Kilian. Ik moet ook gaan . . . de stoet wacht mij reeds . . . U permitteerd . . . ? (buigt even; dan vliet rechts af. Guido blijft dus alleen achter; hij kijkt hem eenige oogenblikken verbluft en woedend na.)

NEGENDE TOONEEL.

GUIDO, alleen.

Guido. Vervloekt . . . die steek is raak. Ik moet be-
 voren . . . duidelijker heeft hij me nooit zijn haat
 laten blijken . . . zou hij iets vermoeden . . . ? Dat
 kan haast niet . . . Neen, 't is de mnachting voor
 mij, den minderen vazal . . . Maar . . . neen . . .
 . . . niet zoo luid . . . 't is hier . . . Ha-ja . . .
 Kwajongen . . . denk niet, dat je voor mij meer min-
 achtung kunt hebben, dan ik voor jou . . . (luistert)
 Er komt iemand . . . wacht eens . . . die hebben
 iets . . .
 (Hij verbergt zich achter het struikgewas; van links
 achter komen Benedikt, Norbert en Rochus.)

TIENDE TOONEEL.

BENEDIKT — ROCHUS — NORBERT.

Rochus. Waarom deze omweg? Ze zijn al aan 't
 slot. We gaan van hieruit recht er op af, dan treffen
 we 'e op 't slofpein.

Norbert. Dan doen we dat . . . die omweg is trou-
 wens niet noodig.

Benedikt. Maar de ridder . . . als hij nog daar
 tussehen de struiken . . .
 Norbert. Wel voor den duivel . . . die man zal ons
 toch niet opvreten?

Benedikt. Ssst . . . Norbert . . . fluisteren . . . altijd
 fluisteren. Laat me je nog eens den raad geven: Houd
 die geschiedenis met den zigeuner voor je . . . Ge
 begrijpt me wel . . . hooren, zien en zwijgen . . . dat
 is hier . . .

Norbert. Nu, oom, zoo lang ik uw zwarte alleen nog
 maar zie en hoor, kan 't mij bitter weinig schelen
 . . . Maar hij moet niet probeeren . . .

(De muziek klinkt dichterbij.)

Benedikt. Nu niet meer daarover praten. Norbert
 . . . om Godswill . . .

Rochus. Maar, hoort ge dan niets, menschen? We
 verzuimen het feestnummer aan 't slot! (Alle drie snel
 af, rechts achter. Van rechts voor komen Kilian en
 Ludwig.)

ELFDE TOONEEL.

KILIAN — LUDWIG.

Kilian (voorop, Ludwig bij den arm houdend). Geen
 zorg, Ludwig, wij zijn, alleen . . . Maar . . . niet
 mogelijk . . . 'n moord zegt ge?

Ludwig. Ik heb 't duidelijk gehoord, graaf . . . maar
 . . . Ik had u daar vandaag niet mee moeten ver-
 schrikken.

Kilian. (opgewonden). Vlug! Spreek . . . laat me
 alles hooren . . . Hij sprak dus over 'n moord . . .
 't was hem toch beslist?

Ludwig. Ik kan mij niet vergist hebben. Al hoorde
 ik niet het geheele onderhoud . . . ik vernam duidelijke
 afgebroken zinnen, waaruit ik het kon opmaken.

Kilian. Je weet dus zeker, dat 't ridder Guido was,
 die met hem sprak? En was 't een zigeuner, zegt ge?
 'n Zigeuner?

Ludwig. Ridder Guido heb ik duidelijk gezien . . .
 daarover is geen twijfel mogelijk . . . den andere heb
 ik alleen maar gehoord . . . maar uit z'n taal meende
 ik op te maken, dat 't een zigeuner was. Heel even
 heb ik z'n gestalte door de struiken gezien en die

maakte geen prettigen indruk op me. Het duurde ongeveer 'n half uur . . . toen gingen ze van elkaar weg en kon ik m'n schuilplaats verlaten.

Kilian. En 't ging om een kind? Weet je dat zeker?

Ludwig. Ja . . . over den moord op een kind, waarin ze samen betrokken schijnen te zijn geweest . . . 't moet al 'n jaar of tien geleden zijn . . . Ik meende te hooren, dat de vreemdeling de eigenlijke dader is geweest . . . door 't vreemde dialect kon ik alles niet zoo verstaan . . . maar 't kwam mij voor, of de vastgestelde som gelds als belooning voor die daad, nog steeds niet was voldaan.

Kilian. 'n Moord . . . En daarin heeft de zwarte ridder z'n aandeel? Is hij wellicht de ottendeur van de misdaad?

Ludwig. Vermoedt men eer de graaf soms al iets?

Kilian. Ik weet niet . . . zou hij daartoe in staat zijn geweest? Ge zult u niet hebben vergist, Ludwig . . . het moet dus de waarheid zijn . . . Laat ons dus in 't geheim de draad volgen, die ons in de hand is gegeven.

Ludwig. U kunt op mijn hulp rekenen, heer graaf! Kilian. Goed . . . morgen vroeg zal ik je mijn bevelen geven.

Ludwig. Vindt men eer de graaf 't goed, dat ik tegen den middag tot uw beschikking ben? Ik kan bezwaarlijk vroeger van Fohrenturn terug zijn

Kilian. Ja, dat is waar . . . je rijdt de graven Fohrenturn naar huis.

Ludwig. Zij hebben nu de heeren van Kufels een eind weggebracht en zullen met 'n kwartier wel terug zijn . . .

Kilian. Laat dan niet op je wachten . . . tot morgenmiddag dus . . .

(Ludwig af, rechts achter)

Ludwig. Uitstekend, heer graaf . . .

Kilian (alleen). God . . . wat moet ik denken? . . . Ik heb geen rust meer . . . Die zaak moet ik onderzoeken. O . . . als 't eens waar was, dat . . . Neen . . . kaln nu . . . rustig onderzoeken en dan pas handelen.

(af rechts voor)

(Guido komt na eenige oogeblikken uit zijn schuilhoek te voorschijn. Hij volgt met zijn blikken den vertrekkenden graaf Kilian.)

TWAALFDE TOONEEL.

GUIDO, alleen.

Guido (valsch lachend). De satan in eigen persoon heeft me ingeluiserd me hier te verschuilen. Zoo . . . zoo . . . gravenworm . . . ge wilt een onderzoek gaan instellen . . . Wees voorzichtig, ventje . . . kom mij niet te na . . . want de zwarte ridder zal zoo noodig niet terugdenzen voor 'n tweede . . . stil . . . de wind brengt de geluiden hier naar ooren die ze maar al te goed verstaan. (af links achter).

DERTIENDE TOONEEL.

BENEDIKT — NORBERT — ROCHUS — KILIAN.

Benedikt (van rechts achter terug). Neen . . . neen . . . hij was 't . . . ik ga daar niet heen . . . ik ga daar niet heen . . . 't was . . . (zacht) de zwarte ridder!

Rochus. Onzin . . . ge ziet weer schimmen tusschen de struiken, vaderdje.

Norbert. Natuurlijk . . . 'n gekapte boom, die z'n takken wat uitschudde . . . U is overal bang voor, oom . . . hoe komt dat toch?

Benedikt. Wacht maar . . . wacht maar . . . de bok met de vlekken heeft nog noot gelogen . . . nog noot en . . .

Norbert (kijkt naar rechts). Daar komt hij aan . . . Benedikt. O, Hemelsche goedheid! Zie je wel . . . zte je . . .

(Graaf Kilian van rechts terug.)

Rochus. Nou . . . of we het zien! Maar vader Benedikt heeft verkeerd gezien . . . want het is onze jonge graaf Kilian . . .

Benedikt (opgelucht, verheugd). Ja, 't is zoo . . . onze jonge graaf.

Kilian (groetend). Is Ludwig hier niet, Benedikt? Benedikt. Ludwig, heer graaf? Neen, die was niet bij ons, . . . neen . . .

Kilian. Hij schijnt de heeren van Fohrenturn tegenmoet te zijn gegaan. Ik moet hem nog even dringend spreken. Wilt ge niet even naar hem kijken? Zeg hem, dat hij me tegenmoet komt in de Beukenhaan . . . Benedikt. Zeker, graaf, met alle genoegen, hoor . . . (tot Norbert en Rochus). Kom, jongens, drie zken er meer dan ént! (gaat reeds weg).

Rochus. (lachend). En alleen is maar alleen, niet vader Benedikt? Vooral als 't al donker begint te worden in 't woud. (alhen af, rechts achter, behalve Kilian.)

Kilian (wil ook heengaan; staat dan weer peinzend stil). Hij moet blijven . . . Een ander moet naar Fohrenturn rijden . . . Ik heb geen rust voor ik meer van deze geheimzinnige zaak weet . . . Nog dezen nacht moeten de nasporingen een aanvang nemen. (Wil af, doch ontmoet Guido.)

VEERTIENDE TOONEEL.

KILIAN — GUIDO.

Guido (opgewekt). Volh done! U heeft zeker een kringloop gemaakt, heer graaf . . . ik vind u weer op de plaats, vanwaar wij heengingen. Wat was u gehaast . . . ik kon u niet geen mogelijkheid inhalen . . .

Kilian. Was dat uw bedoeling?

Guido. Ja zeker . . . want ik moet u even zeer dringend spreken.

Kilian (zich met mochte bedwingend). Zoo — toech? Is 't zoo ernstig?

Guido. Ja, inderdaad . . . heel ernstig zelfs. Bemerkte u daarstraks niet, dat ik u eenige malen 'n teeken gaf?

Kilian. Neen, toch niet . . .

Guido. Dan zal mijn opgewondenheid u ook wel niet zijn opgevallen. Ik moest u noodzakelijk spreken . . . en juist toen ik hoopte, even met u alleen te zijn, verwijderde u zich . . . en wel zoo haastig, dat ik het mij aan m'n beschcheidenheid verplicht achtte, u alsnog niet lastig te vallen.

Kilian (ongeduldig). En wat is er van uw dienst? Ik heb weinigt . . .

Guido. Pardon . . . mille fois pardon . . . Kijk eens, heer graaf . . . ik houd u voor den rechten man, om 'n geheim aan te kunnen toevertrouwen, waar 'ik door bijzondere omstandigheden ben achter gekomen.

Kilian (nieuwsgierig). U maakt me werkelijk . . . en . . .

Guido (zacht). Ik meen op 't spoor van een misdaad te zijn gekomen.

Kilian. (in spanning). Van 'n . . . van 'n misdadaad, zegt u? Maar . . .

Guido. Luister! Het was voor ongeveer een half uurte, dat ik van het bezoek aan „Hannibal“ terugkeerde . . . In 't woud hoorde ik dicht in m'n nabijheid iemand op zonderlinge wijze hoesten, alsof hij de opmerkzaamheid van iemand wilde trekken. Ik blijf staan en kijk rond . . . en op 't zelfde oogenblik — ge kunt u mijn verrassing voorstellen — sta ik tegenover een individu, dat mij aanspreekt met de woorden: „Ge laat lang op u wachten . . . als 't er op aankomt, iemand om hals te brengen, dan ben je wel op tijd. Heet 't echter den buit te decien, dan heb je geen haast.“ Stel u voor m'n groote verbazing bij deze onverwachte woorden!

Kilian. Zei hij dat alles tegen u? En verder . . . ik begrijp niet . . .

Guido. Ja, hoe vindt u dat? Gelukkig ben ik niet zoo erg bang uitgevallen . . . ik behield m'n tegenwoordigheid van geest . . . Ik begreep onmiddellijk, dat de vent den verkeerde voorhad . . . en dat hier 'n gruwelijk geheim opgelost kon worden. Ik ging dus doodnuchter op de zaak in.

Kilian. En . . . ?

Guido. De duisternis begunstigde mijn list . . . hij bemerkte niet, dat hij den verkeerde te pakken had. En waarlijk, 't gelukte mij na nauwelijks een kwartier, in het bezit te komen van een geheim, dat niets minder dan een moord beteekent.

Kilian. God . . . (terzijde). Dan verwacht dus Ludwigs verdienking?

Guido. 't Is 'n zaak, die vooral u wel zal interesseren . . . ik vermoed, dat u niet zult willen rusten, eer ze is opgehelderd.

Kilian. (terzijde). Dat kan geen bedrog zijn . . . waarom zou hij er anders zelf over beginnen? (tot Guido). Ik ben waardijk geschrokken, heer Guido . . . en wat zijn de mededeelingen van den vreemde deling?

Guido. Laat mij u dit liever later op een rustiger plaats meer uitvoerig vertellen. Voor thans is 't genoeg te weten, dat ik den schurk er toe heb bewogen, een tweede rendez-vous te houden . . . en wel morgen vroeg om vijf uur bij de burchruïne in 't bosch.

Kilian. Ging hij daarop werkelijk in? Zou 't geen list . . .

Guido. Hij denkt daar z'n loon te zullen ontvangen. Nu, dat zal hij . . . maar allicht in 'n anderen vorm dan hij wel wensch en verwacht. Het is nu allereerst onze zaak, hem daar nog eens flink uit te hooren en hem dan achter slot en grendel te brengen. Alleen kan ik dat niet doen . . . daar is 'n tweede getuige voor noodig . . . die in tijd van nood ook als helper kan optreden.

Kilian. De zaak is gewichtig genoeg, om er op in te gaan. Ik dank u voor deze mededeelingen. Het is onze plicht, dit geheim tot klaarheid te brengen, opdat de misdaad worde gestraft. Wij hebben dus elkaar morgen vroeg te vijf uur aan de ruïne?

Guido. Uistekend! ~~Ik heb dat vroeg nu, op dat bet dan nog dinst is . . . hij moet mij ook de tweede maal niet bijdaglicht zien~~

Kilian. Ik zal prompt op tijd aanwezig zijn. (Men hoort weer de muziek.)

Laat ons nu gaan, ridder Guido . . . de stoet buitigt juist bij 't slooplein om . . . Of was 't u ernst, dat u naar huis wilde?

Guido. Nu . . . u begrijpt, dat 't mij niet erg lust nu nog te gaan feestvieren . . . ik ben te zeer onder den indruk van 't gebeurde.

Kilian. Dat kan ik me voorstellen . . . Maar, neemt u mij niet kwalijk . . . ik moet nu naar huis . . . Dus tot morgen vijf uur. (Buigt en vertrekt rechts). Guido. Juist . . . om vijf uur aan de burchruïne.

VIJFTIENDE TOONEEL.

GUIDO, alleen.

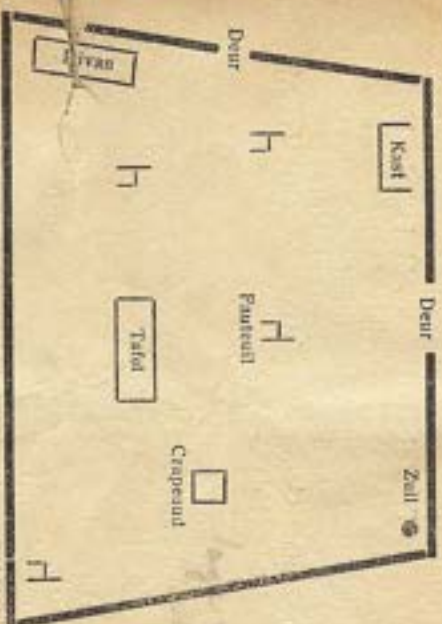
Guido (na pauze). De ezel loopt in den val . . . En die val is noodzakelijk . . . anders kom ik er zelf in terecht en dat zou jammer zijn . . . (lacht). Ja . . . 't moet . . . en dan de vlucht . . . de vlucht . . . maar wat heb ik om te vluchten? Niets! Ik eet het genadebrood bij m'n neel . . . Moet ik dan in een vreemde streek m'n erbarmelijk leven verder leiden . . . ? En toch blijft me niets over dan de vlucht . . . Die vervloekte zigeuner . . . hij laat het niet bij dreigementen . . . Als 'n spook komt hij na al die jaren weer voor mij opdagen . . . O, dat ik hem niet gelijk mijn dolk tussehen de ribben plantte . . . Waarom heb ik desijds dien jongen niet uit den weg geruimd? Latte vrees hield mij tegen . . . Maar genoeg . . . ik moet de zaken nemen zooals ze er nu voortaan.

Vluchten . . . maar niet zonder geld . . . Ah . . .
 misschien kunnen we met dien jongen Killian 'n
 dubbele truc uithalen . . . (peinst). Him . . .
 (Men hoort muziek en hoera-geroep).
 Tot morgen vroeg, graaf Killan . . . tot morgen vijf
 uur . . .
 (Nieuw hoera-geroep.)

Scherp zakt.

Einde eerste bedrijf.

TWEEDE BEDRIJF

Kamer bij graaf Dagobert op Rabenberg. Dertig
 meublering in ouden stijl.

EERSTE TOONEEL.

DAGOBERT — JACOB.

Dagobert. (door middeleur op; in kamerjapon; rekt zich en wrijft de oogjen). Zoo laat al? Als . . . heb ik zoölang geslapen?

Jacob. (achter hem). De heer graaf heeft een flinken nacht gemaakt.

Dagobert (ploft in 'n zetel). Ja . . . dat komt uit 't is mij niet kraad bekomen. Dat heeft die wijn van graaf v. Saaleck 'm gelapt . . . Fameuze drank op m'n eer . . . Zoo heb ik ze nog zelden geproeft . . . en ik heb wat geproeft in m'n leven. Graaf v. Saaleck en z'n zoon Kilian zijn sedert gisterenavond twintig procent in m'n achting gestegen. Ge zijt weliswaar niet m'n bijzondere vriend, Kilian — of liever: ik ben niet de jouwe — maar . . . (zet Jacob) Schloft, wat doe je daar nog?

Jacob (schuchter). Heer graaf, u heeft niet gezegd, dat ik moest . . .

Dagobert. Als ik voor mezelf alleen spreek, moet je uit je eigen weggaan! (bultert). Er uit! (Jacob wil gaan.) Halt! Wacht even! Hebt ge begrepen, wat ik zei?

Jacob. Neen, heer graaf, nog niet bijster goed, & m'n u me niet . . .

Dagobert. 't Zou je ook niet geraden zijn, iets te begripen, van wat je niet mag begripen, heb je dat begrepen, Jacob?

Jacob. Zeker, heer graaf . . .

Dagobert. Dergelijke dingen heb je slechts te hoo- ren . . . heb je dat gehoord?

Jacob. Zeker, heer graaf . . .

Dagobert. Mooi-zoo . . . en als je . . . (kijkt hem aan) Er uit!!! (Jacob af; Dagobert schelt.)

Jacob (komt terug). U verlangt, heer graaf? Dagobert. Heb ik je zooveen geen wijn besteld? Hé?!

Formid veel bij spelletten van groot belang.

Jacob. Neen, heer graaf. U sprak alleen van dien wijn van daarginds . . .

Dagobert. Hier met wijn! Lichte morgenwijn . . . gauw, of de karwals is je voorland. (Jacob af.) Ik heb 'n afschuwelijke nadorst. Ah . . . graaf Kilian heeft me verwend, heeft hij me . . . werkelijk . . .

Jacob. (Jacob met wijn *in de hand*) Heer graaf . . . (hij zet het neer en schenkt ik.)

Dagobert. Vinger beetje . . . (hij drinkt) Hé dat doet goed . . . dat verfrischt . . . maar 't is geen

Kilian . . . geen vergelijk! Alle respect, hoor Kilian *voor uw medelijden* . . . op je gezondheid . . . (drinkt uit; Jacob schenkt in en wil heengaan). Waar ga je heen?

Jacob. De heer graaf begon weer met zichzelf te spreken en . . .

Dagobert. Hier blijft! Is ridder Guido nog niet opgestaan?

Jacob. Hij ging reeds voor zonsopgang naar buiten, heer graaf.

Dagobert. Voor zonsopgang naar buiten gegaan? Is hij gek geworden?

Jacob. Dat kan ik u niet zeggen, heer graaf . . . De ridder scheen een zeer onrustigen nacht te hebben gehad, heer graaf . . . hij was zeer verstrooid en lamelijk opgewonden.

Dagobert. Dat viel mij gisteren ook al op . . . en waar is hij heen gereden?

Jacob. Naar 't woud, heer graaf.

Dagobert. En nog altijd niet terug?

Jacob. Nog altijd niet terug.

Dagobert. Zoo gauw je hem ziet, vraag je, of hij me komt opzoeken.

Jacob. Zoals heer graaf beveelt.

Dagobert. (drinkt uit en schenkt weer in). Ben je dr nog?

Jacob. Om u te dienen, heer graaf.

Dagobert. Er uit!!! (Jacob snel af.)

Handwritten notes:
 voor uw medelijden
 in medelijden
 dat karwals
 voor
 Heer graaf
 Kilian
 voor
 Heer graaf
 Kilian
 voor
 Heer graaf
 Kilian

TWEDE TOONEEL.

DAGOBERT, alleen.

Dagobert (staat rekkend op). Wat mankoert die Guido? Gisteren was hij ook al zoo vreemd . . . en nu die zonderlinge morgenrit . . . nachtrit mag ik wel zeggen . . . Hij voert weer iets in 't schild . . . Enfin . . . daarover breek ik mij 't hoofd niet. Maar als ik met goed fatsoen van dien opvreter kon afkomen . . .

DERDE TOONEEL.

DAGOBERT — JACOB.

Jacob (na geklopt te hebben). Ridder Guido is zoo juist uit 't bosch teruggekeerd, heer graaf, en naar z'n kamer gegaan.

Dagobert. En heb je hem niet gezegd, wat ik je had bevolen?

Jacob. De heer Guido meende, dat dit zoo'n haast niet had, heer graaf. Hij had eerst nog iets op zijn kamer te verrichten.

Dagobert (af zijdeur). Dan ga ik naar hem toe

VIERDE TOONEEL.

JACOB — VALENTIN.

Jacob (alleen). Blijde feesten voor hun voor ons. Goed, dat zulke partijen niet alke dagen plaatshebben . . . dan . . .

Valentin (haastig op door middendeur). Is de graaf niet hier?

Jacob. Ben jij 't, Valentin? Kerel, wat zie je er uit.

Valentin. Ik heb 't met de zigeunerbende aan den stok gehad. Ginds aan de beek . . . nog geen tien minuten hier vandaan.

Jacob. En . . . hebben de kerels je wat gedaan, Valentin?

Valentin. Ze hadden me half dood geslagen, als niet 'n oude kerel uit de jeroep tuschenbeiden was gekomen.

Jacob. Vervloekt gespuis! Wou je 't den graaf gaan vertellen?

Valentin. Ja . . . dan kunnen de schooiers worden verjaagd.

Jacob. Jammer, dat ze beiden zoo lui en vervelend zijn uitgevallen vandag. De graaf is bijna niet te genaken.

Valentin. Maar zij zullen hun volk toch niet door dat gespuis laten dootslaan? Dat zou me wat moois worden.

Jacob. Nu ja, je kunt 't hem gaan zeggen. Maar . . . zouden wij samen de zaak niet afmaken? We gaan naar den stal met Antoon en de anderen er over spreken. Voor 'n hercules als Antoon is 't 'n peulenschillette, die bende daar den schrik op 't lijf te jagen. Met drie of vier man versterking jaagt hij ze zóó de grens over.

Valentin. Goed, zoo zal 't gebeuren . . . en ik zal er 't mijne toe bijdragen, dat verzeker ik je . . . De schotten zullen er van lusten. 't Zijn precies dezelfde, die 'n jaar of tien geleden hier ook kampeerden. Dien oude en nog 'n paar kende ik nog heel goed. Maar ze zullen 'n traktatie krijgen, die hun voorgoed deze plek zal doen vaarwel zeggen. Kom, direct Antoon in den arm nemen, die mag zoo'n karwetje wel. (Beiden af zijdeur.)

VIJFDE TOONEEL.

GUIDO, alleen.

Guido. (op door middendeur; veegt zich het gehaat af; loopt onrustig heen en weer, laat zich daarna in een fauteuil vallen). Hij wenscht mij te spreken? Goed . . . ik hem eveneens. Waar is hij? (bekijkt de wijfkesch.) Him . . . de nadorst en 'n kwade buit zitten hem in den weg. (zet de flesch aan den mond). Wat nu gedaan? De zaak is niet slecht begonnen maar geëindigd is ze nog niet. De val was wat hevig . . . de kuil was dieper dan ik dacht . . .

Maar 't verband om zijn hoofd zit goed. Binnen eenige uren komt hij tot bewustzijn . . . en dan moet er worden gehandeld Eerst moet hij voelen, beseffen, dat hij volkomen in mijn macht is. Van die laatste triumf wil ik nog genieten en dan naar Frankfort voorloopig weg moet ik in elk geval Maar eerst zien mee te nemen, wat er te halen is (Dagobert op door zijdeur.)

ZESDE TOONEEL.

GUIDO — DAGOBERT.

Dagobert. Kijk ik zoek je in 'n heel ander gedeelte van 't huis.

Guido. Zulke dringende aangelegenheden zoo plotseling?

Dagobert. Doe geen vergeefsche moeite, vroolijker te schijnen, dan je bent. Je gezicht vertraadt al genoeg, kereltje.

Guido (haalt de schouders op). Daar zal ik maar niet eens op antwoorden.

Dagobert. Dat is ook geheel overbodig, mijn waarde Maar ik zou toch wel graag 'n verklaring hebben van je zonderlinge houding. Dat je iets hinderd is zeker ik heb dat gisteravond op 't feest reeds bemerkt. Die ziekte van „Hannibal“ was natuurlijk 'n smoesje van je. Welnu, mag ik vragen, waar de schoen wringt?

Guido. Goed, ge zult het weten Ziet ge, mijn waarde neef er komen oogeblikken in 't leven, waarin men zich — vooral als men op mannelijken leeftijd komt — als geboren ridder getrokken voelt naar zelfstandigheid, naar onafhankelijkheid

Dagobert. Met je weinemen moet dat zoo somber en zoo plechtig worden gezegd? Je wilt dus met andere woorden zeggen: Ik wil de wijde wereld in en mij 'n zelfstandige positie veroveren.

Guido. Het doet me genoegen, dat je me begrijpt, neef

Dagobert. En 't doet mij genoegen, dat je dergelijke plannen koestert ik wil je er niet van terughouden Integendeel, neef 't Wordt hoog tijd, dat je eindelijk eens gaat inzien *dat je een wild vergrijp doet*. Guido. Asjebliet de pol, die den ketel verwijft, dat hij zwart ziet.

Dagobert. Ik leef op m'n rust

Guido. Juist je rust uit van 't niets doen maar ter zake Ik ben met een Saksischen graaf in onderhandeling over den aankoop van een oud kasteel, waarin ik mijn verdere levensjaren, zooals het een ridder v. Sparrenheim betamt, als zelfstandig slotheer hoop door te brengen

Dagobert. Prachtig! Ik feliciteer je reeds bij voorbaat Daar kom je zeker voor 'n erg koopje aan, niet?

Guido. Ja 't zal hoogstens vijftigduizend popkosten.

Dagobert. Wat zeg je? Vijftig milje voor jou alleen?

Neen *dat was mijn*.

Guido. Ja, zeg ik je en hiermee zijn we meteen aan de kwestie gekomen, welke men in zulke gevallen de brandende pleegt te noemen.

Dagobert. Hoezoo? Verder (gaat verwonderd zitten).

Guido. Ge weet, mijn vermogen bestaat uit de enkele geldstukken, die ik in m'n zak draag en uit de min of meer stigende of dalende graad van genade, in welke ik de eer heb hier in 't slot van mijn grafelijken neef te mogen staan.

Dagobert. Ik begrijp je wartaal absoluut niet, absoluut niet.

Guido. Ge zult wel willen toegeven, dat zulk een vermogen niet al te veel rente afwerpt en bovendien nog erg onzeker is belegd.

Dagobert (verwonderd, een weinig onrustig). Heeft 't je in al die jaren aan iets ontbroken? Heb je iets gemist van wat een werkelijk gravenleven je kon verschaffen?

Guido. Dat kan ik niet zeggen, maar 't zou me allicht wel aan dat alles hebben ontbroken, wanneer ik u niet had verschaft, wat ge heden bezit. De genadige slotheer van Rabenburg, die hier in ditzelfde vertrek zit, zou even zoo goed als ik bij dezen of genen parvenu den onderdanigen vazal hebben moeten spelen . . . als . . . als niet zekere omstandigheden hem door mijn welwillende medewerking het heerlijke erfgoed, wat hij 't zijne noemt, hadden in handen gespeeld . . .

Dagobert. Nu ja . . . maar waarom dat heden op nieuw opgehaald? Heb ik mij niet aan de overrekenomst gehouden, je hier 'n vrij en onbezorgd leven te laten lijden? Heb ik je niet slijt de som uitbetaald, die . . .

Guido. Gelooft ge, dat ik nu voor ten mille ook maar 'n kip uit je buurman's tuin zou stelen?

Dagobert. O-ja . . . wel voor de helft minder, ook . . . (lacht gedwongen).

Guido. Ik maak geen gekheid . . . Den nauwelijks 20-jarigen jongeling kon je met die som en die belofte wel in je netten vangen . . . Maar de 32-jarige man van thans is van oordeel, dat ge hem voor 'n bagatel 'n daad hebt laten verrichten, die tenmaal zooveel waard was.

Dagobert. Sla niet zoo door, vent . . . je wordt echt vervelend.

Guido. We zullen 't kort maken . . . Maar waag' het niet, door een halstarrig „neen“ mijn plannen te weerstreven . . . ik heb haast.

Dagobert. Zoo . . . ik ben bijzonder nieuwsgierig, waarde neef.

Guido (steeds koel en schijnbaar rustig). Ge betaalt me onmiddellijk de halve ton uit, die ik voor aankoop van het riddersgoed nodig heb.

Dagobert (woedend). Zeg . . . ben jij krankzinnig geworden . . . of . . . of was je 't soms al? Je praat als 'n zinnelooze . . .

Guido. 't Zou je bepaald niet spijten, als 't werkelijk zoo met me was gesteld . . . Maar m'n besluit staat vast en is in heldere oogeblikken genomen.

Dagobert. Je kunt naar den duivel loopen. En als je denkt, door deze dwaze vordering mij den schrik om 't hart te jagen, heb je 't mis, man . . . Daarenboven, mijn vermogen bestaat slechts uit dezen burecht en de landerijen. Of wou je soms hebben, dat ik voor jouw plezier m'n bosch liet ontkappen, of de helft ging verkoopen?

Guido. Niet noodig, neef . . . 'n goeie twintig mille aan baar geld heb je wel liggen . . . en wat de rest betreft, kan ik 't wel doen met de juweelen uit je Renaissancekast.

Dagobert. Nu zie ik, dat je inderdaad aan 't maken bent . . . En denk je nu werkelijk, dat ik ook idioot ben geworden? Het valt me niet in mij te laten commanderen, de wetten te laten stellen door iemand, die me niet zooveel kan schelen als die stoel . . . daar, nu weet je 't voor eens en voor altijd!

Guido (valsch). Meent ge? — Nu, hoor dan, beste neef . . . als mijn tijd, zooals ik reeds opmerkte, niet zoo beperkt was, zou 't mij missechen in 't hoofd komen, je eenigen bedenktijd te geven . . . maar dat is nu eenmaal niet anders . . . en het „waarom“ is bijnaak. Ik deel je dus bij deze mede, dat binnen een uur het geld en de juweelen in mijn bezit moeten zijn. . . .

NEGENDE TOONEEL.

VORIGEN — VALENTIN — KNECHTS.

Valentin. Donnerwetter! Een van die zigeunersbende!

Hier in huis!

De anderen. Weg met dien schurk.

(Ze vallen op Bano aan, die zich heftig verweert, er onstaat een worsteling.)

Jacob. Ik ga direct de heeren roepen! Hou 'm vast.

hoor! (af.)

Bano (schreeuwende). Blijf van me tijf af! Laat me los, kerels!

Valentin. Dat zou je wel willen, hé, keelijke insluiper!

Bano. Ik moet den graaf en den ridder spreken.

't zijn twee heele goede kennissen van mei! Als ze me zien jagen ze mij niet weg!

Valentin. Ja, dat kennen we . . . hier komen rondneuzen, hé, en dan vannacht met je bende hier je slag komen slaan . . . boef!

(Guido, Dagobert en Jacob uit de zijdeur. De anderen laten Bano los, die heel diep, doch tevens met iets zegerevends, voor de heeren buigt.)

TIENDE TOONEEL.

VORIGEN — GUIDO — DAGOBERT.

Guido. Een zigeuner zegt ge? (ziet Bano; schrikt).

Duwels!

Bano (nogmaals buigend). Lieve genade . . . hoe vaart uwe genade?

Guido. Hond! Gij waagt het, mij zelfs hier te vervolgen? (tot de bedienden). Jullie er uit! (Bedienden gaan vlieg weg, kijken zeer verbaasd.)

Bano. Welnu? Wat heb ik u gezegd? (tot Guido, en Dagobert). Ze wilden niet gelooven, dat ik hier gerust toegang had. (grinst).

Dagobert (die hem nu pas herkent). Bij alle goden! Dat is . . .

Bano. Het doet me genoegen, dat de heer graaf me nog herkent. U ziet er nog goed uit, heer graaf . . . nog heel goed, zelfs.

Dagobert. Kerel! (tot Guido). Heb je hem nog niet aan de haren naar buiten gesleept? (trekt zijn zwaard).

M'n huis uit, schurk!

Bano. Niet-zoo haastig, graaf . . . niet-zoo haastig

of twaalf — dertien te doen, zooals gisteren. Ik wist wel, dat je 'n held was, maar dat je 't aandurfde, om 'n jongen door twee bedienden te laten grijpen en met 'e rijkzweep afranselen . . . jonge-

Dagobert. Die brutine zigeuner-aap was in mijn vijver aan 't zwemmen. Dat duld ik van niemand en nog minder van zoo 'n

Bano. Wist die jongen, dat 't jouw vijver was? Dagobert. Dat zal jij 'm wel verteld hebben! Met opzet heb je 'm naar mijn vijver gestuurd, om te baden . . . maar tevens om te spionneeren, schurk!

Nu ik je hier zie, begrip ik je heeten toelag! Die aap moest hier het terrein verkennen, niet? Kijken, hoegest bedenkenden er hier waren. Maar hij heeft 't geweten, hoor!

Bano. Dat zeg ik . . . je bent 'n held! D'r is geen goed plekje op den jongen z'n heele lichaam meer te vinden. Maar daar kom ik niet voor. D'r zijn dingen van meer gewicht. Van veel meer gewicht . . .

Guido. Spitsboef! Zijn wij 't destijds niet eens geweest omtrent die som geld? Heb je niet de verzekering gegeven, nooit meer 'n voet in deze streck te zetten?

Bano (streds rustig, langzaam, sarcastisch). Nood . . . genadige heer . . . nood breekt wetten en kent geen geboden of beloften . . . Geef mij de som, die ik reeds aan den getadigen heer Guido heb genoemd en onze nood is gelentigd . . . onze zaken zijn afgedaan . . . ge zult dan geen last meer van mij hebben.

Guido. Geen cent! *vel speelmeel*
 Bano. Pardon . . . ik spreek tegen graaf Dagobert!
 Dagobert. En wie staat mij er borg voor, dat je ook dan woord houdt?

Guido. Verspil toch geen nuttelooze woorden aan dien ellendige! (trekt eveneens zijn zwaard). Er uit, kerel! Onmiddellijk! Als je niet wilt, dat ik mezelf vergेत en je mijn zwaard tussehen de ribben stoot!

Bano. Daar heb ik al zoo ongeveer op gerekend, genadige heer . . . Als ik niet bij mijn mannen terugkom, weten zij, wat hun te doen staat . . . tenminste, enkelen van hun. Dat s allemaal reeds afgesproken . . . Mijn tong kunt ge voor eeuwig ston maken, maar dan zijn er nog drie andere tongen, genadige heer . . . niet minder dan drie . . .

Dagobert. Guido . . . ik begrijp niet, wat ge met dezen . . .
 Guido. Er uit, zeg ik je! Geen cent krijg je meer, begrepen?

Dagobert. Van mij tenminste niet! Ik weet nergens van.
 Guido. (op hem af komend). Ga je nu, *of moe'* ik je . . .

Bano (trekt een pistool). Voorzichtig, man . . . voorzichtig . . . ik ben evenmin ongewapend . . . Ik wilde nog iets zeggen . . . kijk eens, graaf en ridder . . . We hebben ook nog 'n jongen bij ons van 'n jaar of vijftien, zessten . . . 'n heel aardig ventje . . . werkelijk . . . als je 'n ziet, komt hij je vast bekend voor . . . Als 'k die nou ook eens uitstuurde, om 'n had te gaan nemen . . . en dan in den vijver van 't slot van Saateck . . . en dan natuurlijk met 'n boodschap bij 'm . . . met 'n heel aardige boodschap voor graaf Hyacinth . . . wat heb 'k dien naam goed onthouden, hé?

Guido (trekt hem plots de pistool uit de hand). En nu, marsch! Geen woord meer! Direct, of ik maak alarm!

Dagobert (schelt en roept aan de zijleur). Mannen! Kom hier!
 Bano. (knarsstandend). Hal! Ellendige! Vloek en verderf over u beiden . . . vloek en verderf! Denk er om! De dag zal komen . . .
 (De bedenden komen haastig op.)

Guido. Gooit dien kerel er uit! En als hij het weer waagt, hier te komen, sla je hem heer als 'n hond! Voort met hem! (Bano wordt worstelend uit de kamer verwijderd.)
 Bano (achter de scherm). Wacht maari! Wacht maari, moole heeren!

ELFDE TOONEEL.
GUIDO — DAGOBERT.

Guido. Welnu, m'n waarde . . . heb ik daarstraks te veel gezegd? — Hoe zit het nu . . . m'n minuten zijn geteld . . . nu weet ge tevens, dat er ook nog 'n andere reden is, waarom ik noodzakelijk moet vertrekken.

Dagobert. A-zoo . . . dus dat was de oorzaak . . . Maar toch laat ik me niet dwingen . . . Al die man geat praten, ben jij toch ook . . .

Guido. Verkoop nu asjchielft geen praatjes . . . m'n tijd is beperkt.

Dagobert. Dat spijt me voor je, want ik zal en kan je niet helpen. Zoek jij 't maar met je vriend, den zigeuner uit . . . Je laat mij er toch immers heelemaal buiten?

Guido. Hou me toch niet onnooedig op. Oef je 't geld . . . ja of neen?

Dagobert. (koppig). Neen . . . Ik spot met je dregementen . . . ik geloof niets van alles, wat je zegt . . . en ik begin te vermoeden, dat je 't met dien bruinen chimpansee op 'n accoordje hebt gejooid.

Guido. Goed . . . dan ga ik zonder je geld . . . maar wees dan niet verwonderd, als hier vreemde dingen gaan gebeuren. Ik zal trachten, op 'n andere manier te krijgen, wat jij me weigert . . . Maar wat er nu gebeurt, zal op jou neerkomen!

Guido. Heeft die zigeuner je zòò in 't nauw gedreven? en je vrijheid niet veel meer. Ik geef voor je rust vertellen van dien anderen jongen?

Guido. Wat heb ik daar mee noodig? Je kunt hem wel zooveel laten vertellen . . . ik vertrouw je niet zooveel als hem.

Guido. Laat ik je dan vertellen — en dat is zoo waarnachtig de waarheid, als dat jij Dagobert en ik jaar, wien het alleen nog maar ontbreekt van 15 à 16 gegevens betreffende zijn herkomst, om dan een zeker afgestolen, als zijn wettelijk eigendom in bezit te nemen — — (Dagobert deinst terug, grijpt zich vast.) En wat er dan verder gebeurt, is moeilijk te raden! De erfenis-roover zal zijn leven laten aan den galg! De zweer, dat ik de waarheid spreek! (snel verhaakt hij.)

Dagobert (staat als verlamd. Lange pauze. Hij steekt de armen uit, alsof hij Guido wil terugroepen.) Guido!

— Gerechte hemel! (zakt als wezenloos in een stoel.

Scherp zakt.

Einde van het tweede bedrijf.

DERDE BEDRIJF

Het tooneel stelt voor het inwendige van een tweede burchtruïne. Links, rechts en achtergrond brokken muur, waar bovenuit men boomen en struiken ziet steken. In den hoek rechts is, zoo hoog mogelijk van den grond af een door weer en wind ontstane muuropening, daaronder een stenenachtige zandhoop, zoodat men door het gat langs den „zandhoop“ naar beneden kan dalen. Links een vervallen deur. Op een steenhoop, midden links, ligt bij het opgaan van het scherm graaf Killian; zijn handen en voeten zijn in boeken gesloten. Om zijn hoofd is een doek gebonden.

EERSTE TOONEEL.

GRAAF KILLIAN, alleen.

Killian (na eenige oogenschikken ontwaakt hij als uit een diepen slaap; hij richt zich met moeite wat in zittende houding en kijkt bevreemd om zich heen. Hij spreekt moelijk en tracht nu en dan zijn hoofd te vatten.) Waar ben ik? — Waar ben ik? (angstig.) Laat mij! Laat mij, gij daar! Waarom houdt get me vast? Wat wilt ge? (Hij komt langzaam tot het besef, van wat er is gebeurd.) Is het een droom geweest? (ziet zijn boeken.) Neen . . . het is werkelijkheid. Die boeken . . . (hij rukt er vergoets aan.) Ja . . . nu

herinner ik mij . . . Ha . . . ellendige . . . Jij hebt me dus in de ruïne geworpen . . . geboeid . . . Maar . . . wat wilt hij dan? Meent hij, dat ik dood ben? En m'n hoofd . . . wie heeft dat verbonden? — Ah . . . ik liet mij dus in zijn val lokken . . . Dat ik niet begreep, wat hij in zijn schild voerde . . . Ik vertrouwde hem nog . . . Wat moet ik hier? Van honger sterven? (rukt aan zijn boeien). God, help ze mij verbreken . . . opdat de snooedaard z'n straf niet ontgaat . . . (Guido komt door de muuropening binnen en daalt voorzichtig in de ruïne af.)

TWEEDE TOONEEL.

GUIDO — KILIAN.

Guido (nog op den zandhoop; cynisch). Doe geen moeite, genadige heer graaf . . . ze zijn van een eerste klas fabrikaat. (komt onlaag.) Hoe gaat 't er mee?

Kilian. Ha, schink!

Guido. U is wel zeer vriendelijk, heer graaf . . . u kiest wel mooie namen.

Kilian. Zeg mij, met welk verheven doel ge mij hierheen hebt gelokt en in deze ruïne ~~geworpen~~? Wat heb ik je misdaan? Zeg 't mij, dan weet ik tenminste wat me . . .

Guido. Dat kwam ik u nu juist vertellen. Ge moogt wel blij zijn, dat ik nog terug kom . . . het was aanvankelijk niet eens m'n plan . . . Ik kom nog wat met u praten.

Kilian. Ellendige . . . zeg mij, wat ge met me voor hebt . . .

Guido. Niet zoo haastig, heer graaf . . . u heeft allen tijd, hoor . . . 'n zee van tijd zelfs. Ik heb u hier gebracht, omdat ik er niet op gesteld ben, dat u zich mengt in mijn privé-aangelegenheden . . .

Kilian. Dus . . . Je verhaal over het gesprek met dien zigeuner . . .

Guido. Was 'n klein trucje, m'n waarde . . . Ik had inderdaad met dien man connecties, die voor anderen minder geschikt waren er kennis van te nemen. En omdat u zich zoo ijverig had voorgenumen achter die geheimen te komen, achtte ik het mijn plicht, u daarin eenigzins te remmen.

Kilian. Dus . . . toch . . .

Guido. Ja . . . wat geeft het, of ik 't u al verzwijg . . . anderen zouden voor mij spreken. Ik was dus wel genoodzaakt, u voorloopig in verzekerde bewaring te stellen.

Kilian. En verder? Wat wilt ge eigenlijk? Mij dooden, of . . .

Guido. Dat zal geheel van u zelf afhangen. Ik beken graag, dat ik je genoeg haat, om je zonder veel leed naar de andere wereld te helpen . . . u ziet, ik ben openhartig.

Kilian. ~~By God~~, ik heb je niet verkeerd beoordeeld, ridder Guido.

Guido. Neen . . . dat hebt ge zeker niet . . . Ik zou ook niet graag onderschat worden, vriend. Maar ik heefjaal . . . 't ligt geheel aan u, wat er verder zal geschieden.

Kilian. Wat dan? Wilt ge mijn zwijgen koopen? Dan kan ik je wel zeggen, dat mijn informatien helaas nog niet ver genoeg reiken, om je tot schade te zijn.

Guido. Oeh, wat naef . . . en trouwens . . . ik zou toch niet graag wachten op den uitslag . . . daar zou ik bovendien geen tijd voor hebben. Vergun mij u mede te deelen, dat ik van plan ben, vandaag nog het vaderlandsche stof van mijn voeten te schudden.

Kilian. Vluchten . . .

Guido. Als u 't zoo noemen wilt, ga uw gang . . . Ge weet verder heel goed, heer graaf, wat mij onder andere in bijzondere mate van u doet onderscheiden, niet waar?

Kilian. Je laag en valsch karakter, dat zelfs 'n moord niet . . .

Guido. En nog iets anders, 't is namelijk de omstandigheid, dat ik, arme duivel, de eer mag hebben, u, om uw rijkdommen, om uw schitterende positie te bejijden, en zelf afhankelijk te zijn van een derde. Het is nu mijn plan, mij — zooals men pleegt te zeggen — te gaan verbeteren . . . ik wil zelfstandig worden . . . een eigen huis gaan stichten. En om mij nu een positie te verschaffen, die eenigszins beantwoordt aan mijn stand en afkonst, kwam ik op de gedachte, u onderdanig te verzoeken, mij de noodige middelen daartoe cadeau te maken.

Kilian. En daarom heb je mij in deze valstrik gelokt?

Guido. Gedeeltelijk ook daarom, ja . . . Ge weet nog wel, dat juweelenkistje, wat u mij onlangs liet zien . . . of lever, uw geeerde papa . . . aardig kistje, vooral de inhoud.

Kilian. Ge zoudt willen, dat ik je dat . . . dat . . . Guido. Het doet me genoegen, dat u mij zoo vlag begrijpt . . . dat bespaart mij veel tijdoverende uitlegging. Ik wilde alleen nog graag weten, waar en hoe ik dat kistje met inhoud gemakkelijk en zonder stoornis kan vinden . . .

Kilian. Ellendeling! Nooit! Nooit . . . verstaat ge? Guido. . . . Omdat ik mij daarmee in staat stelde een ander, beter leven te beginnen. Dat beter moet u natuurlijk verstaan in den zin, zooals ik 't bedoel. Ik geloof, dat ge mij hebt begrepen.

Kilian. Juweelen, die 't grootste deel van ons vermogen uitmaken!

Guido. Zoo? Zijn ze ~~nog~~ zóoveel waard? Dat valt dus nog mee. Ik zal dan, na medeneming van die juweelen, uw vader schriftelijk in kennis stellen van uw verblijf ahier, opdat hij u uit deze minder, getreidelijke verblijfplaats kan verlossen.

Kilian. Dus . . . geweldadige afpersing . . . lage berooving . . .

Guido. Ga uw gang, graaf, ga uw gang . . . op den naam komt het niet aan. Maak echter wat voort met uw antwoord . . . de tijd dringt.

Kilian. Ploert! Al dreig je me met den dood . . . ik spot met je eischen.

Guido. Spot niet te vroeg, heer graaf . . . Er zouden wel eens oogeblikken kunnen komen, dat u allen spot verging.

Kilian. Dus niets minder dan een goed voorbereide moordanslag. Ik had je tot veel in staat geacht, ridder Guido, maar dat had ik nooit durven vermoeden van iemand, die zich nog ridder wenschte te noemen.

Guido. Juist omdat ik mij graag ridder wil blijven noemen, moet ik deze maatregelen nemen, heer graaf . . . Laat u dus niet langer smeeken een armey duivel iets van uw overvloed te schenken . . . moet nu die arme, vragende duivel met alle geweld veranderen in een grinnigen dwingend. Zeg me dus spoedig de plaats, waar . . .

Kilian. Wie ook in staat zou zijn, mij in m'n machteloosheid te dwingen, jij nooit! Ik zou m'n leven lang de schande meedragen, dat ik me door 'n ellendeling als jij m'n bezittingen had laten afpersen.

Guido. Denk er om, heer graaf, ik ben niet gewoon het bij bedreigingen te laten . . . vooral niet tegenover iemand, wien ik zoo onuitsprekelijk haat. (trekt kalm z'n zwaard.) Wemur? Hoe is uw laatste woord? Ik moet noodzakelijk weg.

Kilian. Stoot toe als je wil . . . ik zeg niets . . . ik geef niets.

Guido. Ge zijt missechen nog niet goed en wel gekomen van uw val . . . Ik zal u eers uur tijd geven, om rustig over de zaak na te denken. Bedenk, dat dit 'n groote gunst is . . . 'n gunst, die ik niet voornemens

was u te bewijzen. Ik zal mij intusschen reisvaardig maken. Denk maar eens goed na, heer graaf, hoe mooi het leven is . . . u is nog zoo jong . . . gisteren pas een en twintig geworden . . . Nu, tot straks. (hij vertrekt.)

DERDE TOONEEL.

KILIAN, alleen.

Kilian. Mijn God . . . ik ben dus in handen gevallen van een bandiet . . . Ik heb me dus nooit in hem vergist . . . En hij zal terugkomen, om zijn bedreiging uit te voeren . . . God, wat moet ik doen? Kon ik raad vragen . . . wat zou mijn vader zeggen, als ik er in toestemde? Zou hij me ooit kunnen vergeven, dat ik me zòb laf heb gedragen? Wat moet ik doen? Mijn weerloos laten vermoorden dan? Is dat goed tegenover mijn armen vader, m'n leven op 't spel te zetten . . . hem te beroven van het eenigst dierbare wat hij bezit? Is het tegen mijn eer als ridder, is 't laf en vernederend, als ik mij gewonnen geef? O, zwarte ridder, geliebt wel gelijk . . . ik kan nu nadenken over het voor en het tegen . . . Maar . . . wat praat ik toch . . . Is er dan geen God in den Hemel meer, die mij raad kan en zal geven? Moet ik nu in deze oogenschimmen het vertrouwen verliezen in Hem, Die ons nooit zal verlaten? God en Vader! Help mij in deze angstige oogenschimmen . . . ik geef mij geheel en al aan U over . . . geef mij in wat ik moet doen, of geef uitkomst . . . (men hoort gerucht van stemmen.) Wat? Ik hoor stemmen . . . Is de onvertaat daar nu reeds terug? Is hem de vastgestelde tijd te lang gebreken? (men hoort Philippo om hulp roepen.) Hulgeroep! De stem van een knaap . . . Maar . . . (hij verbergt zich zoo goed mogelijk. Door de opening komt Philippo, een 15 à 16 jarige knaap binnen. Hij is blootshoofds en blootvoets; zijn havelooze kleeding in durf en op verschillende plaatsen gescheurd. In zijn blikken ligt groote angst.)

VIERDE TOONEEL.

KILIAN — PHILIPPO.

Philippo. O, lieve Moeder Maria . . . laat mij hier veilig zijn . . . (handen gevouwen) Bescherm mij, Heilige Maagd . . . O, ik smeek u, hij zal mij anders vermoorden . . . (vlucht in de richting, waar Kilian zich heeft verborgen, hij schrikt angstig terug). O . . . hier is iemand . . . (wil radeloos weer vertrekken).

Kilian. Blijf, mijn jongen, ik zal je beschermen. Wie vervolgt je?

Philippo (angstig nog steeds). Beschermen? Mij beschermen? Mij? Ach, heer, als u beter bent, dan die anderen, ik bid u, help me dan . . . help me dan . . . (komt smeekend bij hem knielen).

Kilian. Vertel mij, jongen, tegen wie moet ik je beschermen?

Philippo. Maar . . . wat zie ik? U is zelf gebonden! Hoe wilt u mij helpen? God, waar ben ik dan? Is 't hier ook niet veilig? Hier ook niet?

Kilian. Heb geen angst, vent . . . ik zal je helpen . . . Kom, snel aan 't werk, eer het te laat is. Later kan je me wel vertellen wie je zoekt, wie je kwaad wil doen. Ik red je . . . maar daarvoor is het noodig, dat ik zelf eerst word geholpen. Hier . . . deze boeien moeten los . . . 't Is een eenvoudige klensluiting, die ik zelf niet kan losmaken. Neem een steen en probeer daarmee dit knopje te treffen . . . (Philippo zoekt een steen).

Philippo. Maar . . . ja . . . ik zal het wagen, al weet ik niet, wie u bent. U is in elk geval een lotgenoot en uw ooggen zeggen mij al, dat u niet is zooals die anderen . . . van u zal ik geen kwaad te vrezen hebben. Waar moet ik de sluiting raken? Deze knop is 't?

Kilian. Ja . . . met den hoek van dien steen moet je hem treffen . . .

Philippo (slaat met den steen op den ijzeren band).
't Gaat nog niet . . . 't gaat niet . . . ik zal een kleineren steen nemen.

Kilian. Neen, hiermee gaat 't ook wel . . . je moet wat harder tikken . . . zoo hard, als je eenszins kan, Philippo (slaat harder). Ik zal er wel niet genoeg kracht voor hebben. En 't klinkt zoo hard . . . als hij 't hoort, dan . . . (luistert, slaat weer, het slot springt.) Hai! Los! Los! Goddank! (hij omhelst Kilian onstunmig.) O, beste, lieve mijnheer . . . nu kan u me helpen . . . nu ben ik niet bang meer!

Kilian. Nog even wachten, beste jongen . . . eerst m'n beenen nog. Die kan ik nu zelf vrijmaken. (Hij laat de boeien van zijn voeten los springen.) God . . . ik dank u voor de hulp.

Philippo. Wat hebben ze u slewig vastgemaakt. Hebben onze mannen u hier gebracht? Wilken ze geld van u hebben als losprijs?

Kilian. Onze mannen? Jongen! Doen die dat? Wie zijn 't?

Philippo. O, die hebben al zoo dikwijls iemand gevangen . . . o, laat ik daar maar niet meer aan denken . . . maar u helpt me toch, nietwaar? U heeft 'n zwaard zie ik. U kunt u verdedigen . . .

Kilian. Zeker, jongen . . . dat zal ik . . . (trekt zijn zwaard). Maar ook zal ik afrekenen met ridder Guido, die mij hier . . .

Philippo. Is dat ook zoo'n vreeselijk mensch, meneer? Kilian. 'n Duivel in menschengedaante, jongen . . . maar hij zal weten, dat God zijn schanddaaden niet ongestraft laat.

Philippo. 'n Verschrikkelijker man dan de onzen zal hij toch wel niet zijn . . . dat kan haast niet, meneer . . . o, als u daarvan wist . . . *zeg me maar dan*

Kilian. Dat is waar ook, knaap . . . ik vergat even de taak, jou te beschermen . . . wie zijn toch je volgers en wat wilken ze?

Philippo. De zigeuners, mijnheer . . . de zigeuners die hier zijn.

Kilian. Zigeuners? Ben jij een zigeunerknaap? — Maar . . .

Philippo. Neen . . . ik zelf ben er gelukkig geen . . . temminste, dat geloof ik niet . . . maar al heel lang ben ik bij hun, *de zigeuners*.

Kilian. Misschien door hen . . . getrouwd? Of aan hen verkocht?

Philippo. Ja . . . als klein kind . . . zoo is het, ja . . . lang geleden.

Kilian. Arme jongen . . . en weet je niet meer, wie je ouders zijn? Waar je vandaan komt? Of ze nog leven? Kon ik je helpen zoeken. *Over hen*.

Philippo. Ik kan 't niet zeggen . . . Ik was nog geen vier jaar denk ik . . . ik weet 't ook zoo precies niet . . . Ik herinner me nog wel, dat een zwarte kerel mij pakte . . . 'n gemeen gezicht had hij . . . 'n heel gemeen gezicht. Als ik hem zag, zou ik hem n.o.g. wel herkennen, want 's nachts droom ik nog dikwijls van 'm . . . dan zie ik dat gezicht weer zoo duidelĳks . . . Die heeft me weggepakt en bij die verschrikkelijke menschen gebracht.

Kilian. Jongen . . . en je hebt 't zeker wel hard daar? Philippo. O, mijnheer . . . dat zou niemand gelooven als ik dat vertelde. Overal hebben ze mij mee naar toe genomen . . . naar alle landen van de wereld bijna . . . en altijd loopend en bedelend . . . meestal hongerig en altijd slaag en andere mishandelingen . . . niet alleen van het eigen volk, maar ook van vreenden aan wie ik brood of andere gaven vroeg, omdat ik moest . . . Maar u zegt: u kunt mij verlossen? O, mijnheer, zeg mij direct maar, wat er met me gebeuren moet . . . als u me niet uit de handen van die mannen kunt verlossen, dood me dan liever hier op deze plek . . . dat heb ik nog liever, dan dat ik weer naar hen

terug moet gaan. Liever dood, dan ga ik naar m'n moeder, naar de Heilige Maagd, naar onzen Lieven Heer, wien ik elken dag om uitkomst heb gevraagd.

Killian (drukt hem tegen zich aan). En Die nu die uitkomst heeft gebracht, jongen . . . daar sta ik je borg voor. Bij dienzelfden God in den Hemel bezweer ik je, dat geen mensch ter wereld mij zal scheiden van jou, die onbewust ook mijn leven heeft gered.

Philippo. O, mijnheer . . . ik zal elken dag ~~veeselijk~~ veel voor u bidden. Veel gebeden heb ik wel niet onthouden, maar die ik ken, zal ik elker dag voor u bidden.

Killian. Maar . . . er moet nu gehandeld worden, vent . . . Ze vervolgen je dus . . . Ik maak daaruit op, dat ze hier niet ver vandaan zullen zijn.

Philippo. Dat is zoo . . . zij hebben zich daarginds in het bosch gelegerd.

Killian. En ben je hen vandaar ontvlucht?

Philippo. Ja, mijnheer . . . mij en Pilepto werd opgedragen, nieuwe levensmiddelen te gaan halen . . . en van die gelegenheid heb ik gebruik gemaakt te ontvluchten . . .

Killian. Voor 't eerst na al die jaren? Durfte je vroeger niet?

Philippo (huiverend). Eenmaal heb ik het vroeger ook eens geprobeerd . . . maar toen hebben ze mij na 'n halven dag weer gegrepen en zoo's vreeselijk gepijnigd, dat ik het nooit meer heb durven doen . . . Ze hebben mij boven een vuur van takken gehouden . . . meer dan 'n uur lang . . . wel ver genoeg er van af, om niet te verbranden, maar ze hielden niet op, voordat op alle plaatsen van m'n lichaam m'n vel was afgeschroefd . . . weken lang heb ik toen in den wagen gelegen met hooge koorts, zonder dat iemand naar me omkeek. 'n Stok water en 'n stuk brood kreeg ik nu en dan . . .

Killian. Mijn God . . . wat een duivels toech . . . En nu vandaag heb je het toch weer gewaagd? Terwijl je je wist, wat je opteuwer te wachten stond, als ze je weer grepen?

Philippo. Ja . . . toen ik gisteren hier in de streek rondliep, kreeg ik zoo het gevoel, of ik hier vroeger, veel jaren geleden, meer was geweest. Ik wist, dat we hier voor de eerste maal kwamen . . . en toch . . . de huizen, de boomen, de wegen, het was net of ik ze herkende als oude herinneringen aan veel mooie dagen . . . Ik kreeg op 't laatste de overtuiging, dat hier m'n geboorteplaats moest zijn.

Killian (verrast). Dit hier je geboorteplaats? Deze streek?

Philippo. Ja . . . hier in deze omgeving moet ik voor twaalf jaren zijn geroofd. 'Alles zegt 't mij . . . de vogels, de bloemen, de menschen . . . alles wat ik zie en hoor . . .

Killian. En je weet verder niets met zekerheid? Van je ouders? Waar je woning stond? Hoe je eigenlijke naam is? Niets?

Philippo. Misschien . . . als ik ze zag . . . En mijn naam? Ze hebben mij altijd Philippo genoemd . . . Maar misschien kan u mij helpen zoeken . . .

Killian. Op mijn woord, dat zal ik doen. Ik dank den Hemel voor de verkregen vrijheid, maar nog meer voor de gelukkige beschikking, dat ik jou kan redden uit misdadige handen en je helpen zoeken naar je ware afkomst. En laat ons nu gaan, Philippo . . . Hier kunnen we geen van beiden iets ufrichten. (rumoer buiten).

Philippo. Ik hoor . . . (kijkt angstig door de muuropening). God . . . daar is hij! Hij heeft mijn spoor ontdekt! (verbergt zich). Help mi! Help mi! O, hij is tot alles in staat!

Schynwonder reekht tot de oelste
naam ontdekt!

Kilian. Geen angst, Philippo! Als 't er maar één is, die je vervolgt, ik zal hem ontvangen . . . Laat hem gerust komen. (Hij stelt zich eveneens verdet op. Men hoort Esko roepen en schelden.)

VIJFDE TOONEEL.

VORIGEN — ESKO.

Esko (nog achter het tooneel). Verloekte slungel, wil je daar wel eens uitkomen? Er uit, canaille, of ik haal je 't wel van je ribben.

Philippo. Dat meent hij beslist, mijnheer . . . trek uw zwaard, alstublieft!

Esko. Kom hier . . . om den zweep zal je dansen, lummel!

(Esko komt door de muuropening binnen. Hij is een woest uitziende zigeuner, hij draagt een stuk van een paardenzweep.)

Philippo (zacht, zeer angstig). Hij komt er in! Ik hoor 't!

Esko. Hai! Een schuilplaats als voor hem geschapen!

De duivel hale me, als hij zich hier niet heeft verborgen! (Luid en woedend). Kom je haast te voorschijn, kwajongen? (Hij gaat naar de richting, waar Kilian en Philippo zich hebben verborgen. Philippo uit een angstigen gil; Kilian springt naar voren, grijpt Esko en werpt hem op den grond.)

Kilian. Schurk . . . kom je 'n weerloozen jongen halen?

Esko (zeer verschrkt, wil zich losrukken). Ik . . . laat los! Ik wil van u niets . . . ik zoek iemand anders!

Kilian. Ja, ik weet heel goed, wien je zoekt . . . maar je vindt den verkeerde! Dat is 'n misrekening, nietwaar? Dat valt tegen! (Esko wil zich woest vereren; Kilian geeft hem eenige stevige opstoppers.)

Esko. Aul! Aul! Genade! Ik wil niets doen . . . ik zal heengaan!

Kilian. Ja, dat kan ik me begrijpen! Om straks met je heele bende terug te komen, om den jongen te halen, dien je reeds half dood hebt gekweld. (roept). Philippo! Kom eens hier!

Philippo (komt bevende uit zijn schuilhoek). Hij zal me doodslaan . . .

Kilian. Hij zal je niets! Kom maar gerust wat dichterbij.

Esko (ziet Philippo). Dus . . . je zat hier toch? O . . . dat ik je . . .

Kilian. Hou je mull, heldhaftige man! Philippo, geef die hand — en voetboeien eens aan. Die komen nu heel mooi te pas. (Philippo geeft ze; Kilian boeit Esko aan handen en voeten en zegt onderwijl.) Zoo, ventje . . . we zullen je hier eens heel rustig op je verhaal laten komen. Ik zult wel moe zijn, baasje, van al dat zoeken . . . dat mag ik niet zoo laten passeeren. Je moet nu wat rust nemen, vent . . . heusch, dat zal goed voor je zijn.

Esko. Genade, heer! Genade! Laat mij vrij . . . ik zal hem ongemoeid laten . . . ik zal hem niet meer onder de oogen komen. Ik beloof het u.

Kilian. Dat geloof ik altemaal heel gaarne, maar voorzichtigheid is de moeder van de porceleinkaas.

Esko. Ik wil u graag een som gelds geven, heer, als ge mij niet naar de overheid brengt . . . noem zelf de som.

Kilian. Zeven miljoen. Als 't te weinig is, laat ik 't aan je beleefdheid over, er iets bij te doen. Ziezo, dat is klaar, Probeer ze niet los te maken, ventje, want die moeite zou vergeefsich zijn. Ik heb dat zelf ondervonden. Neem voorloopig deze gevangenis voor lief . . . ik kan je tot mijn leedwezen op dit moment geen veiliger plaats aanbieden. Maar zoo heel lang zal het niet duren, hoor!

Esko. Genade, heer . . . genade . . .

Kilian. Kom, Philippo, wij gaan!

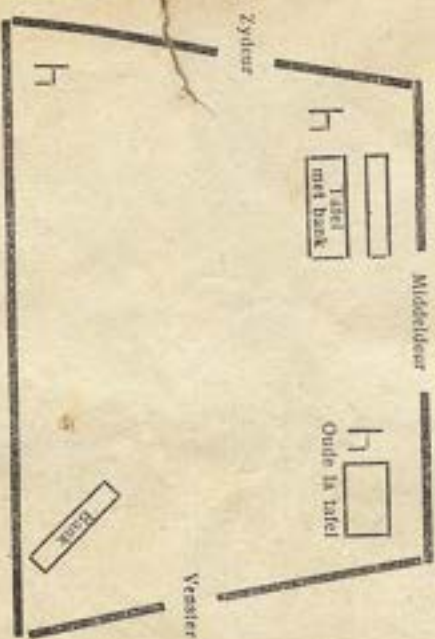
Philippo (tot Esko). Dat valt je niet mee, hé? Beult! Nu zit je zelf gevangen. Dat is wel eens goed voor je. Dan voel je ook eens wat 't is, om van iedereen verlaten te zijn. (Hij volgt Kilian; beiden verdwijnen door de muuropening.)

Esko (jammerend). Genadet! Genadet! (als zij verdween zijn). De duivel hata jellui allebei!!!

Het scherm zakt.

Einde van het derde bedrijf.

VIERDE BEDRIJF

Het tooneel verbeeldt de kamer van Benedikt. Eenvoudige daggedelersmeublering. Benedikt zit, als het scherm open gaat, op de bank rechts en zit in gedachten een pijp te rooken. Norbert staat bij hem en rookt eveneens.

EERSTE TOONEEL.

BENEDIKT — NORBERT.

Norbert. Ziezoo, oompje, nu ben ik reisvaardig (schikt zijn kleeren).

Benedikt. Maar ge hadt licht nog een dagje kunnen blijven.

Norbert. Onmogelijk, oom, ik had eigenlijk al lang weg moeten zijn. Ze kunnen mij ginds zoo moeilijk missen.

Benedikt. Ja, zulke krachtige armen kan men best gebruiken. Maar een paar uurtes vroeger of later . . . kom. Vandaag zal er van werken wel niet veel komen. De halve middag is voorbij eer ge thuis zijt. Je kunt nu nog wat vertellen van 't feest van gisteravond.

Norbert. Nu, dat was wel de moeite waard. Ik zou 't niet graag hebben verzuimd. Wat zijn die graven v. Saaleck toch goed en vriendelijk voor hun volk jammer, dat die zwarte ridder zoo'n wanklank in het feest bracht, alleen reeds door zijn aanwezigheid. Benedikt. Doe me nu toch eindelijk eens het ge-noegen niet meer over dien man te spreken. Ik ben in m'n slaap den heelen nacht met dien ~~neer~~ bezig geweest.

Norbert. En . . . (lachend) heeft u hem flink van katoen gegeven?

Benedikt. Zacht toch . . . 't is hier maar een half steens muurtje. En 't eerste wat ik vanmorgen bij het naar buiten gaan zag, was . . .

Norbert. De bok met de brandvlekken. (Hij lacht smakelijk.) Dat is ook waar! Dien moet ik nog den nek omtraanen. En als ik den bok niet kar vinden, zal ik het den zwarten ridder doen. Boei!

Benedikt. Stil, in Godsnaam. En denk er om, Norbert . . . Je hebt hem niet met den ziguuner zien spreken gisteravond.

Norbert. Maar hij was 't toch heusch, oompje werkelijk . . .

groot kostuum's heelwaarts

Benedikt. Je hebt hem niet gezien, zeg ik . . . maak me niet kwaad.

Norbert. Ik zal aan uw wensch gevolg geven, oom. Wees onbezorgd.

Benedikt. Volg mijn raad, jongen . . . hooren, zien, en zwijgen.

Norbert. Maar één ding! Als ik den zwarte in 't bosch ontmoet en hij wil me dwingen den hoed af te nemen, zooals iedereen, waarachtig, ik zal hem leeren! Niet zoo'n beeljel!

Benedikt. (zeer verschrikt). Norbert! Ik ben je oom niet meer, als je dergelijke uitdrukkingen nog eens durft bezigen!
(Rochus gehaast op door de middeldeur.)

TWEDE TOONEEL.

VORIGEN — ROCHUS.

Rochus. Weten jehui 't nieuws al? (Benedikt schrikt reeds.)

Benedikt. Nieuws? Neen, wij weten niets! Is er iets gebeurd?

Norbert. ~~de~~ de zwarte ridder aan den gang geweest? treet nu zich opgehangen . . .

Rochus. De oude graaf zoekt reeds sedert twee uren tevergeefs met al zijn volk naar den jongen graaf Kilian! 't Is 'n heele consternatie.

Benedikt. Naar den jongen heer Kilian? O, mijn Hemel . . . zee je wel?

Norbert. Er zal hem toch geen ongeluk overkomen zijn?

Rochus. Dat verhoede God. Men weet niets. Ze weten slechts, dat hij vanmorgen heel vroeg een wandeling naar het bosch maakte, om, zooals hij zei, niet langer dan een klein uur weg te blijven.

Benedikt. En het is reeds twee uur in den middag! Hemel!

Rochus. En hij is anders altijd een man van de kloek
De oude graaf is bijna radeloos. Tot nu toe zijn alle
nasporingen vruchteloos.

Benedikt. Dat is onverklaarbaar. En heeft men in 't
geheel geen vermoeden?

Norbert. Hij zal misschien een kennis of vriend hebben
ontmoet, dien hij een eind heeft vergezeld, of die
hem heeft uitgenoodigd . . .

Rochus. Ja, dat hoopt men dan nog. Maar 't is
bijzonder vreemd.

(Men hoort buiten het toneel gedruisch van
stemmen.)

Norbert. Stil eens . . . ik hoor stemmen buiten . . .
't komt hier naar toe.

Rochus. Ik zal even kijken, wat er gaande is. (Hij
gaat naar de middeldeur, graaf Hyacinth en twee be-
dienden komen binnen.)

Rochus en Norbert. Mijnheer de graaf zelf!

Benedikt. In de hut van Benedikt. Jammer, dat het
bezoek onder zulke omstandigheden moet plaatshebben,
heer graaf.

DERDE TOONEEL.

VORIGEN — HYACINTH — BEDIENDEN.

Hyacinth (onrustig). Heeft niemand hem gezien? Hier
evenmin?

Benedikt. We hoorden pas zooveen het nieuws, heer
graaf, maar we zullen ons onmiddellijk bij het gezelschap
aansluiten, en mee zoeken.

Hyacinth. Ik dank u, Benedikt; ja, help ons zoeken.
Mijn God, als hem toch eens een ongeluk was over-
komen. En dat na een dag van zooveel vreugde en
geluk. Wat moet ik doen?

Rochus. Misschien maakt heer graaf zich noodeloos
ongerust. Zou het niet mogelijk kunnen zijn, dat graaf
Kilian onderweg iemand heeft ontmoet met wien hij is
meegegaan?

Hyacinth. God geef, dat ge gelijk hebt, vriend . . .
ik zou het niet overleven.

Norbert. Laat ons direct gaan zoeken, vrienden. Elke
minuut kan . . .

(De middeldeur wordt haastig opendurd. Ridder
Guido treedt binnen. Benedikt schrikt en gaat bevend
naar een hoek der kamer.)

VIERDE TOONEEL.

VORIGEN — GUIDO.

Guido (schijnbaar ten zeerste verbaasd). Maar, heer
graaf, wat hoor ik daar juist van uw bedienden? Het is
toch niet waar? U zoekt toch niet . . .

Hyacinth. Het is de waarheid, ridder. Hebt gij hem
dezen morgen misschien ontmoet, of in iemand's ge-
zelschap gezien?

Guido. Het verheugt mij, heer graaf, u allicht eenige
opheldering te kunnen geven . . . Ik haaste mij daarom
hierheen . . . men zei me, u was hier binnengegaan.

Hyacinth. Opheldering? Spoedig! Is het iets ernstigs,
ridder Guido?

Guido. Ik zag graaf Kilian op den weg naar Send-
heim in gezelschap van den jongen Wahnstein . . . dat
is ongeveer vier uren geleden . . . dus precies in de
tegenovergestelde richting van waar u zoekt.

Hyacinth. Ik dank u . . . nu ben ik weer gerust.
En heeft hij u nog gezegd, waar hij heen ging, of
wanneer hij terug . . .

Guido. Ik hoorde ze wel met elkaar spreken. Graaf
Kilian trachtte Wahnstein te bewegen, mee naar Saaleck
te komen. Deze deed echter weer pogingen, hem
mede te nemen naar Sendheim. Tot dit laatste besluit
schijnen ze te zijn gekomen, want ze vervolgden even
later wat vlugger hun weg. Ik vermoed dus, dat u
graaf Kilian vanavond weer op het slot Saaleck zult
terugzien, heer graaf.

Hyacinth. Goddank . . . Misschien wilt u mij het
genoegen doen, ridder, hem over eenige uren tegemoet
te gaan?

Guido. Pardon, heer graaf . . . dat verzoek moet ik
tot mijn groot leedwezen afwijzen. Ik ben tot mijn
spijt voor het verdere deel van den dag geheel bezet . . .
en nog wel voor dringende zaken.

Hyacinth. O, laat u dan door mij niet langer op-
houden. Ik hoop u in elk geval dezen avond nog even
te zien, ridder Guido.

Guido. Met veel genoegen, heer graaf . . . in de avond-
uren heb ik nog wel gelegenheid, even te komen, over-
wippen. Tot vanavond dan!

Hyacinth. En nogmaals mijn dank voor de moeite.
(Laat hem uit.)

VIJFDE TOONEEL.

VORIGEN — ZONDER GUIDO.

Benedikt. (terzijde). Wat een geluk, dat die man uit
mijn huis is.

Hyacinth. Zoo ziet men alweer, dat we ons dikwijls
noodeloos ongerust maken. Ik zal hier nog even uit-
rusten, en dan . . .

Benedikt. Blijft heer graaf hier niet op den jongen
heer wachten?

Hyacinth. Liever laat ik een paard van huis halen,
Benedikt, en rijd dan mijn zoon straks tegemoet. (tot
bediende). Edvard, wees zoo goed en breng den Hon-
graar gezadeld hier.

Bediende. Zeer goed, heer graaf (buigt en vertrekt
door middeldeur).

Benedikt. Kan ik u met iets van dienst zijn, heer
graaf? U zegt 't maar.

Hyacinth. Geen drukte, beste Benedikt. Ik ben al
teverden met deze rustplaats. (Zet zich op een bank
bij Benedikt.) Een glas water is alles, wat ik van u
verlang, Benedikt.

(De bediende komt onthutst door de middeldeur
terug.)

Dienaar. Graaf! Vergiving voor mijn onstunmige bin-
nenkomst . . . maar . . . Ik zag . . . graaf Kilian
. . . het is haast niet . . .

Hyacinth. (staat verschrikt op). Spreek, wat is er,
Edvard?

Dienaar. Graaf Kilian komt hier heen met een doek
om het hoofd en hij heeft een zigeunerjongen bij zich.
(wijst naar het venster.) Ze . . . daar komt hij . . .
(allen kijken verschrikt het venster uit. Benedikt jam-
mert: „och, och, och . . .“).

Norbert. Dat is dezelfde jongen, dien ik gisteren zoo
zag mishandelen. De jonge graaf is waarschijnlijk in
een zelfde avontuur gewikkeld en heeft den jongen
weten te ontzetten. Bravo!

Hyacinth. God . . . Kilian! En gewond door die
onverlaten? (Hij wil de kamer verlaten. Kilian komt
echter reeds binnen, gevolgd door Philippo.)

ZESDE TOONEEL.

VORIGEN — KILIAN — PHILIPPO.

Kilian. Waar is de schurk? Ze hebben hem toch hier
binnen zien gaan? Waar ging hij heen? Zeg het vlug,
opdat ik . . .

Hyacinth. Kilian! Wat hebt ge? Wien zoekt ge in
wedensnaam?

Kilian. Den grootsten schurk hier uit den omtrek,
vader . . .

Hyacinth. Blijf toch kalm, jongen en verklaar je
duidelijker!

Kilian. O, hij mag me niet ontsnappen . . . Ik zal hem
vervolgen, al was het tot in een andere landstreek,
vader!

Hyacinth. Zeg nu toch eindelijk, over wien het gaat?
Kilian. (rustiger). Om hem, vader, die steeds zoo mooi
de kunst verstond, uw achting en gunsten te verwerven,
maar wien ik altijd, en zeer terecht heb gewantrouwd.

't Is Ridder Guido van Sparrenheim . . . die voor geen moord terugdeinst, om zijn haat en hebzucht te bevredigen.

Hyaacinth. (aechteruitgaande). Wat zegt ge? Ridder Guido 'n . . . 'n . . .

Benedikt. Ik heb 't wel gezegd! Ik heb 't wel gezegd. 't Is een ongeluksdag vandaag. Maar ik heb hem ook nooit vertrouwd.

Kilian. Maar ik zal zorgen, dat hij zijn verdiende loon niet ongaat.

Hyaacinth. Ik sta verbaasd, Kilian . . . nog geen vijf minuten geleden bracht hij hier nog een bericht over jou. Hebt ge hem dan eenige uren geleden niet gezien, toen ge met Wahnstein wandelde, ~~om maar~~ . . .

Kilian. Wat? Dat is 'n gemeene leugen van hem geweest, om u het spoor bijster te maken . . . om zelf met meer gemak zijn misdad te kunnen verrichten . . . maar . . .

Hyaacinth. Hoe? Dat was dus alles verzonnen? Ongehoofdelijk! En deze knaap, Kilian . . . (Philippo heeft steeds dicht bij Kilian gestaan, doch keek bijna omgewend naar den ouden graaf.) Zijt ge versuorogen vroeg niet naar de oude ruïne gegaan, om daar . . .

Kilian. Juist, vader, daar heeft de valschaard mij heengelokt.

Hyaacinth. Ridder Guido?

Kilian. Niemand anders. Bij de ruïne maakte hij me wijs, dat er juist een gems of een hert was ingevlucht. Ik boog mij in het bekende gat voorover en van dat moment maakte de lafaard gebruik, mij een daw te geven, die mij naar beneden deed tuimelen.

Hyaacinth. Mijn God!

Kilian. Ik verloor voor geruimen tijd het bewustzijn en toen ik tegen den middag ontwaakte, was ik geboeid . . . en voor mij stond de bandiet, die mij de

sleutel wilde afpersen van de juweelenkast, om na de inbezitting daarvan naar een ander land te vluchten. (Algemeene ontstelenis.)

Hyaacinth. Guido van Sparrenheim? Hoe is het mogelijk, Kilian. En het gelukke je ~~te~~ ^{weeg je} ~~ontstelent~~ ^{te} vertel verder!

Kilian. Mijn redding dank ik aan dezen zigeuner-knaap. Doch laat mij al dat andere onderweg vertellen. Wij hebben geen minuut te verliezen. Volg mij allen naar de oude burchruïne, waar de zwarte ridder nu zijn slachtoffer opzoekt, ~~om hem~~ . . . En is hij in onze handen, dan moeten we de zaak van dezen armen jongen onderzoeken, die twaalf jaren geleden het slachtoffer werd van een kinderroof.

Hyaacinth. Deze jongen een geroofd kind? (gaat naar hem toe).

Norbert. En de roovers zijn waarschijnlijk de zigeuners, die ik den slumperd zoo onmenscheijk zag slaan.

Hyaacinth (neemt Philippo bij de hand). Arme jongen . . .

Kilian. Dit is mijn vader, Philippo . . . ook hij zal ons helpen, jou te beschermen (tot Hyaacinth). 'p Oogenblik, vader, ik zal Rudolf, die buiten waacht, even naar huis zenden, om versterking te halen. (Hij gaat weg. Op een wenk van Hyaacinth volgen de bedienden hem.)

ZEVENDE TOONEEL.

VORIGEN — ZONDER KILIAN.

Hyaacinth (tot Philippo). Ja, nu zie ik het, vent, gij zijt geen echt zigeunerkind. Wat zult ge geleden hebben, arme knaap.

Philippo (die hem telkens met aandacht aankleek). O, mijnheer, ik ben toch zoo blij, dat ik eindelijk verlost zal zijn . . . (aarzelend). Maar . . . ik heb u toch vroeger . . . meen . . . ik weet niet . . . Hebt, ge mij niet eens, heel lang geleden, voedsel en kleeren gegeven . . . aan de Adriatische zee?

Hyacinth. Ge vergist u, beste jongen . . . Ik was daar nooit . . .

Philippo. O, ik heb toch weer zoo het zekere gevoel, dat ik hier vroeger geleefd, gewoond heb . . . En ook u moet ik al eens meer hebben gezien . . . Ik weet zeker, dat u eens goed voor mij was. Of het is iemand geweest, die veel op u leek . . . maar de stem . . . en . . .

(Kilian terug door middeldeur.)

ACHTSTE TOONEEL.

VORIGEN — KILLIAN.

Kilian. Ik heb reeds de noodige maatregelen genomen. 't Heele personeel gaat mee . . . ook verschillende bewoners sluiten zich bij ons aan. Aan den Kruisweg bij den eik vinden we elkaar. Komt allen mee! (allen verlaten de kamer).

Benedikt (blijft alleen achter). Ik heb 't wel gedacht . . . ik heb 't wel gedacht. Nooit heb ik hem vertrouwd . . . nooit. Nu komt het al uit. 't Is een boef . . . een groote boef . . . en niets anders . . . de bok met de vlekken heeft nog nooit gelogen.

Het scherm zakt.

Einde van het vierde bedrijf.

VIJFDE BEDRIJF

Het tooneel verbeeldt een zigeunerkamp in 't bosch. Links achter ziet men een stuk van den buitenmuur der ruïne, waarin dezelfde opening als die in het derde bedrijf. De zigeuners liggen op den grond, zij rooken en zijn bezig met het maken van goedkooppe houtwaren enz. Eenigen zijn bezig met het vuurtje. Zoo mogelijk op het tooneel een tentje en een of meer wagens, overspannen met doek. Twee jongens zijn op den grond aan het stoeten; zij zijn blootsvoets en haveloos gekleed. De stoepartij loopt uit op vechten en ze verlaten, elkander achterna zettend, het kamp. De zigeuners zingen, zoo mogelijk met begeleiding van instrumenten, een lied. Het geheel moet een romantisch tooneelje vormen.

*Neem alleen voorstellen
en bespreken met de
M. G. van der Meulen, de heer van der Meulen*

ELFDE TOONEEL.

BANO — SILCHO — ZORNI EN ANDERE

ZIGENERS.

Bano. (staat na het lied op). Stille, mannen . . . die al-tyd is dus, dat we hier nog blijven voor eenige dagen.

Silcho. We zullen niet spoedig een vrijere en betere plaats vinden, Bano. Deze oude ruïne beschut ons uitstekend tegen den kouden nachtwind . . . 't is bijna niet uit te houden.

Zorni (morrnd). Domme inval ook, om met dien kouden noord-oostenwind aan den landweg te gaan kampeeren! Mijn zin is 't niet.

Bano. Ben jij zoo'n juffershondje geworden, Zorni? Zorni. Je ooren bevrozen ewengoed, al ben je geen juffershondje.

Bano. Toch wordt hier gekampeerd, hoort ge? En hoe 't je bevalt en of je ooren bevrozen, dat wordt niet gepraard . . . begrepen?

Zorni. Ja, maar ik wilde dan toch wel even in 't midden . . .

Bano. Niets! Hoort ge? En blijf nu rustig, anders krijg je 't met mij te doen.

Silcho. Bedaard, Zorni . . . Dit is in de gegeven omstandigheden nog de beste plaats, die we voor den nacht konden opzoeken. Daar in de buurt van 't ridderslot was 't heelemaal niets gedaan. Overdag ging 't heel best, maar de afgehoopen nacht zal mij nog lang heugen . . . brrr (hij rilt). Straks klimmen we allemaal in de oude burcht-ruïne, dat is een slaapplaats als voor ons geschikt.

Zorni. Dat is weer niet zoo'n slecht voorstel, Silcho . . . goed . . . ik verzoen me er mee. Van nacht in de ruïne dus.

Bano. De vrouwen blijven lang weg van hun tocht naar proviand. En Esko, waar blijft die? Hij ging nog veel eerder, weg.

Silcho. Hij is weer heengegaan, om te kijken, waar die hutebalk bleef. Ook zou hij brood en drank meebrengen. *(Van der Meulen)*

Bano. (tot twee anderen). Gij beiden zorgt voor koren en haver. Zooveel mogelijk gratis, nietwaar? Hoort ge niet? Voortnaken! Van slizzen kunnen we niet eten. (De twee morrend af. Tot twee anderen.) Gij drijft 't vee in de dichtsbij gelegen weide. (twee af. *(Van der Meulen)*)

Tot twee anderen weer.) Gij zoekt den manken grauwe aan den man te brengen. Maar voor 'n goeden prijs. *(Van der Meulen)*

Marsch! (De twee gaan eveneens weg.) En blijft geen van allen te lang weg! (Hij zet zich en steekt een pijp op.) Zijn Runa en Mili al niet bijna den heelen dag weg?

Zorni. Ze zijn naar het dorp en leggen daar de kaart aan-verliete boerenmeisjes en andere domme luidjes. Die zullen laat komen.

Silcho (luisterend). Ik weet niet, of jelt 't al be-merkt hebben, maar het is precies, of ik al 'n kwartier lang gejammer hoor.

Bano. (luistert, geeft een teeken, dat er stille moet zijn). Ik hoor niets. Je ooren stuzen, kerel; ga ze maar eens wasschen.

Zorni. Ik hoor ook niets. Je zal 't je verbeelden, Silcho!

Silcho. En de hutebalk is er toch ook niet . . . neen . . . of hij moet . . .

Zorni. Je hebt 'n beest gehoord. 'n Kat of 'n uil, zooals jij.

Silcho. Toch heb ik wat gehoord. Nu is 't weer even stil . . .

Zorni. Esko kon eigenlijk al met dat jong terug zijn. Ze zijn al meer dan drie uren op stap, de tweede keer meegerkend.

Silcho. Die slangel zal wel weer te lui zijn, om iets uit te voeren. Wie weet, ligt hij hier of daar te maffen en zoekt Esko zich gek naar den lummel. Dat is meer gebeurd. Maar ik sla er op los, als hij met zoo'n beetje terug komt. Hij wordt nog veel te mak behandeld.

Zorni. Door mij toch al zeker niet, kameraad . . . en door . . .

Silcho. Door mij evenmin. Ik kan den lummel niet uitslaan om z'n isegrimme snuit. En dat blijft maar altijd en altijd zoo. En 't was nog maar zoo'n peuk, toen we hem kregen. Hij moest nu toch zoo langzamerhand begrijpen, dat hij 't leven moet nemen, zooals 't hem is gegeven. Wie huilt er nu 'n jaar of twaalf om 'n vader en moeder, die hij nooit heeft gekend. Ik heb 't nog nooit zoo meegenakt.

Bano. We kunnen hem best missen. En dat zullen we ook . . . maar niet voor niemandal. Hij zal geld opbrengen, mannen . . . veel geld. Al is het mij vandaag niet gelukt . . . morgen gelukt het zeker.

Silcho. Azoo . . . hebt ge iets met hem voor, Bano? Is 't hier . . .

Zorni. Will ge hem aan den man brengen? Wie neemt zoo'n . . .

Bano. Wie? Daar zouden jelui nog van opkijken . . . Maar vraag niet direct alles. Laat mij nu maar eens begaan in deze zaak. Ik moet eenige troefjes uitspelen. Er zijn twee partijen . . . en die . . . (merc hoort nu plots een klagenden toon van achter den ruïne-muur. Allen luisteren verbaasd naar die ricting.)

Silcho. Daar is het weer. Heb ik nu gelijk gehad of ongelijk?

Een zigeuner. Dat komt uit de ruïne vandaan, mannen . . .

Bano. Ja, dat lijkt er wel op. We zullen zoo vrij zijn, even 'n . . .

Silcho. Ja . . . ik ga kijken. (Hij gaat naar den muur, het gat is te hoog.)

Bano. Neem een ladder, Silcho. (Men neemt een ladder van een der wagens en zet dien tegen den muur. Anderen komen er bij.)

Silcho. Daar zit bepaald iemand in. Misschien er in gevallen. (Hij beklimt den ladder. Als hij bijna boven is, komt Guido met getrokken zwaard van rechts. Hij trekt Silcho woest van den ladder af.)

TWEDE TOONEEL.

VORIGEN — GUIDO.

Guido. Vervloekt gepuip! Wat moet dat daar met dien ladder? Wat hebt ge in die burchtrinte te maken? (schopt den ladder omver). Wat mankeert jullie? Wie geeft je 't recht, hier in mijn gebied te kampeeren?

Bano (gemaakt onderdanig en vriendelijk). Maar, heer ridder. Hier in deze streek gevoelen wij ons zoo thuis. Welnu . . . en in ons tehuis zult ge me toch niet zoo willen knechten, als in het ure gebeurd is, nietwaar?

Guido. Brutale boef . . . ben jij daar ook weer? Wees blij, dat ik je geen vijftig man op den hals heb gestuurd, om je heele bende onschadelijk te maken. Maar dat kan nog gebeurert!

Bano. Daar zouden we dan toch zelf ook bij zijn, edele ridder! En maak u niet driftig alstublieft . . . Meent ge misschien, dat de huid van een ridder, als u onaanstasbaar is voor ons? Dat ge ons kunt zeggen, wat ge verkest? (De zigeuners omsingelen Guido en nemen een dreigende houding aan. Een der zigeuners jongens geeft hem een duw in de knieholten, zoodat Guido bijna valt.)

Guido (springt terzijde en zwaait met zijn wapen). Terug, honden! Waagt het niet, mij te na te komen. (Ze wijken even terug, doch trachten weer op hem aan te dringen.)

Bano. Pak, aan dien schot in riddersleeren. (De zigeuners ontwijken beledigend het gerwaai van Guido's zwaard en weten hem te grijpen. Op dit oogenblik komt graaf Kilian op met getrokken zwaard.)

DERDE TOONEEL.

VORIGEN — KILIAN.

Kilian. Halt! Terug daart! (De zigeuners wijken vershamt achteruit. Guido laat van ontsietenis zwaard vallen, hij raapt het spoedig weer op.)

Guido (zeer verschrkt). Die . . . ? Hij . . . ? Hoe kan dat mogelijk zijn . . .

Kilian. Hier . . . sta nu je man in eerlijken, gelijken strijd . . . handiet!

Guido. Wie heeft jou . . .

Kilian. Geen woord! Ellending! Verdedig je, zeg ik . . . (Guido aarzelt). Zoo, lastaard . . . nu darf je niet. Nu ik niet geboeid voor je lig. Kom op! Ridder!

Ridder! (werpt zich plotseling op zijn tegenstander. Guido drukt hem op den grond en houdt hem onder.)

Kilian. Boeit hem! Ik gelast het u, mannen! (De zigeuners binden Guido, die zich hevig tracht te verzetten, aan handen en voeten.) En nu . . . niemand wage het, deze plaats te verlaten. Denk er aan . . . ge zoudt toch spoedig voor den overnacht moeten zwichten.

Bano. Jawel . . . maar u zult ons toch eerst moeten zeggen, heer, wat hier eigenlijk aan de hand is. Wij zijn niet gewoon, ons te laten commandeeren . . . door niemand, begrijpt u? (Op een wenk van Bano omzingelen de zigeuners graaf Kilian.)

Kilian. Terug, als je leven je lief is. En nogmaals: geen stap van je plaats af. (Ze wijken onwillkeurig verbaasd terug.) En nu, onmiddellijk voor den dag met den jongen, dien ge voor twaalf jaren hier hebt geroofd.

Bano. Wat? He? Wat bazelt deze man nu? 'n Jongen?

Guido (verschrkt). Duivels! Hij weet atterst! Staat hem neer, mannen! Staat hem neer. Het is zijn bedoeling, jullie allemaal aan te klagen. Verhindert dat, mannen! Maakt hem onschadelijk, op mijn verantwoording!

Kilian (tot Bano). Als gij het hoofd der bende zijt, wil ik u wel even zeggen, dat ik mijn bevel voor geen tweede maal zal herhalen. Ik eisch, dat mij onmiddellijk den geroofden knaap wordt uitgeleverd.

Bano. Maar mijn beste heer . . . wie geeft u de vrijheid, ons van kinderroof te beschuldigen? Hoe krijgt u zoots in uw hoofd?

Sicho. Smijt hem tegen den grond. We hebben niets met hem noodig!

Guido. Ja . . . slaat hem neer! Hij wil jellui aan den galg helpen.

(De zigeuners grijpen hem. Hij maakt zich met een ruk los. Twee tumelen omver, een derde wordt door Kilian neergeslagen. Kilian brengt een fluitje aan den mond. Op het signaal komen verschillende bedienden op, gevolgd door graaf Hyacinth en landlieden. Allen zijn gewapend. Van een andere zijde komen verschrkt twee zigeuners. Zij roepen: „Help! Men wil ons vermoorden! Het heele bosch is vol gewapende burgers!“)

VIERDE TOONEEL.

VORIGEN — ZIGEUNERS — HYACINTH — ROCHUS — NORBERT — EN ANDEREN.

Hyacinth. Spoedig! Zij hebben hem reeds overvallen!

(Er ontstaat een worsteling tusschen de zigeuners en de burgers. De eersten moeten spoedig voor de overmacht zwichten. Zij worden op den grond geworpen en met tweeën aan elkander gebonden. Alleen Bano wordt niet gebonden, doch was reeds eerder door ¹ gegrepen.)

Norbert. Ah! De zwarte ridder lag reeds aan de ketting. Dat is in elk geval een goed teeken. / Alleen spijt het me, dat ik het genoegens niet heb gehad, hem zoo netjes in te pakken.

Kilian. Ge moogt de wacht bij hem houden (tot Bano). En nu, oude zondaar, zult ge ons nu zoo gauw mogelijk den jongen geven? Of is 't noodig, dat we je eerst de karwats eens laten voelen?

Bano. Loop naar de helle! Wat weet ik er van?

Wat wilt ge toch van ons? Laat ons met rust, we hebben u toch niets gedaan?

Kilian. Dus . . . je durft zeggen, dat je niets van den jongen afweet?

Bano. Welke jongen dan?

Hyacinth. Man, maak je straf niet zwaarder door te ontkennen.

Bano. Wat duivel . . . ik weet nergens van . . . wat vragen jehui toch?

Kilian. Wilt ge loochenen? Moet ik met bewijzen komen? Noem direct de plaats, waar je hem vandaan hebt gehaald.

Bano. Ik . . . ik weet van niets . . . en daarmee basta!

Guido. Sla ze meer! (Hij wil zich oprakken, Norbert geeft hem een trap; Guido valt kreunend terug.)

Norbert. Netjes blijven liggen en niet praten, als 'n ander spreekt.

Kilian (tot Bano). Ge weigert dus elke inlichting.

Bano?

Bano. Ik weet niet, waarover ik inlichtingen moet geven.

Kilian. Kerel, pas op . . . als je denkt, den strop te onthoopen, is dit wel 't slechtste middel daartoe . . .

Bano. Ik heb niets met jehui te maken . . . dat zeg ik nu niet meer.

Kilian (roept naar rechts). Philippo! (deze komt angstig op in gezelschap van Benedikt, die over al zijn leden beeft.)

VIJFDE TOONEEL.

VORIGEN — PHILIPPO — BENEDIKT.

Benedikt. Heilige Hubertus, sta ons bij . . . wat 'n schouwspel!

Kilian. Kom hier, Philippo en wees niet bang, jongen. Philippo. Hij zal me doodslaan. Ik weet niet, waar ik . . .

Bano (ziet Philippo). Vervloekt . . . ze hebben hem reeds. (Wil plots op Philippo af. Kilian stoot hem forsch terug.)

Kilian. Je schijnt je toch wel zeer voor dien knaap bezorgd te maken! Wat wilde je nu met hem doen?

Man, verneder nu liever je straf door zonder verdere omwegen te bekenen. Voor de laatste maal dus: Zijt gij de roover van dit kind?

Bano (na een lang zwijgen). Ik kan beter zeggen: De jongen is mij met geweld opgedrongen. Van rooven is dus geen sprake.

Kilian. Door wien is hij je dan opgedrongen?

Bano. Door . . . hm . . .

Hyacinth. Ik vermoed, dat ge hem destijds hebt gekocht.

Bano. O, neen . . . integendeel . . . ik kreeg bij de ~~waar~~ nog geld toe. (Guido, die zijn gelaat verborgen houdt, tracht zijn boeien los te wringen. Norbert „brengt hem aan zijn verstand“, dat hij zulks moet laten.)

Hyacinth. Geld toe, zegt ge?

Bano. Als kind van drie à vier jaar werd de jongen mij gebracht. Degene, die dit deed verlangde, dat ik hem zou meekemen de wereld in. En ik moest beloven, mij nooit meer in deze streek met den jongen te vertoonen.

Kilian. Dus het was in dezen omtrek toch?

Bano. Ja . . . mijn belofte werd betaald met een goed gevulde beurs met goudstukken. Nu zou ik toch wel eens willen weten, wie mij kan beschuldigen van kinderroof?

Kilian. Je draakterij helpt je niets, kerel. En als je wilt, dat we jou niet voor den roover houden, moet je ons den persoon noemen, op wien je de schuld wilt laden.

(Guido maakt in angstige spanning eenige beweging, hij wil zich opnieuw oprichten, doch wordt door Norbert hardhandig terecht gewezen. Benedikt valt van schrik haast om. Door deze handelingen, ten gevolge waarvan Norbert aan de andere zijde van Guido komt te staan, krijgt Philippo den zwarten ridder te zien.)

Philippo (geeft een gil, hij wijkt ontzet terug en wijst op Guido). Daar! Daar! Dat is hij! Dat is de leelijke zwarte!

Kilian. Wat is er, Philippo? Wees niet bang. Vertel verder!

Philippo. O, God . . . hij is het . . . hij is het, niemand anders!

Kilian. Wie dan?

Philippo. Die ooggen! Dat valsche gezicht . . . ik zie het nog als was het gisteren. Hij is het, die mij roofde en aan Bano bracht!

(Grootte verbazing heerscht bij alle aanwezigen. Eenvolgt een stilzwijgen.)

Kilian. Ridder Guido?

Eenigen. Onmogelijk.

Kilian. Spreek op, Philippo! Vergist ge u niet?

Philippo. Neen . . . ik vergis me niet! En gij, Bano . . . ge weet het ook nog wel . . . zou je dat nog durven ontkennen?

Bano. Neen . . . de kraap zegt de volle waarheid. Ja . . . ridder Guido van Sparrenheim is werkelijk de man, die mij den kleine bracht met een zak goud als belooning.

Kilian. Dan begrijp ik alles . . . ook zijn misdadig plan wordt me nu geheel duidelijk. Ik had reeds vermoedens.